

Душко
Гошевски

ПИСАТЕЛОТ ВАРСКИ И ДРУГИ РАСКАЗИ

ТЕМПЛУМ

okno.mk

Уредник на едицијата: Никола Гелевски
Графичко уредување и дизајн: Бранко Прља
цртеж на корицата: Keith Shore

Темплум, адреса:
Климент Охридски 15, 1000 Скопје
www.templum.com.mk
templum@mt.net.mk

CIP - Каталогизација во публикација:
Национална и универзитетска библиотека
„Климент Охридски“, Скопје

821.163.3-32

ГОШЕВСКИ, ДУШКО

Писателот Варски и други раскази: раскази / Душко Гошевски
- Скопје: Темплум, 2008. - 113 стр.; 18 см. - (Катапулт; кн. 5)

ISBN 978-9989-189-22-7
COBISS.MK - ID 71100682

к н и г а 5

ПИСАТЕЛОТ ВАРСКИ И ДРУГИ РАСКАЗИ

ДУШКО ГОШЕВСКИ

раскази

Т Е М П Л У М
Скопје, 2008

„When I die Dublin will be written in my heart. “

James Joyce (1882 – 1941)

„Кога ќе умрам ќе го најдат Даблин во моето срце“.

Џејмс Џојс

„Oh, London is a man's town, there's power in the air;
And Paris is a woman's town, with flowers in her hair;
And it's sweet to dream in Venice, and it's great to study Rome;
But when it comes to living, there is no place like home.“

Henry Van Dyke (1852 – 1933)

„О, Лондон е машки град, со таа моќ во воздухот;
Париз е женски град, со цвеќиња во косите;
и слатко е да се сонува во Венеција,
и прекрасно е да се проучува Рим;
но никаде како дома не е“.

Хенри Ван Дајк

На Валандово и сите мои...

СОДРЖИНА

a: Писателот Варски

Колку за почеток	:15
А сега вистински почеток	:16
Скопје – Њујорк – Скопје	:17
Poets society: Beginning	:19
Интересен Расказ	:25
Навреден	:28
Инспирација	:31
Time – out	:34
Мамурлак	:38
Хронологија на разочарувањето	:40
Слатко прогонство	:41
Фин човек	:46
Потсвеста на стопирањето (под еден млад бор)	:51
Оправдано отсутен	:55
Повели и другпат	:57
Варски на шалтер	:61
Чеховци	:64
Ракување	:70
Како станав лекар	:71
Jazz smoke	:74
Портрет на еден жив мрговец	:76
Белешките на несудениот правник	:80
Непрдливи а смрдливи	:84
Последната цигара	:88
И за крај една бајка	:91

б: Perpetuum mobile

Од прв ред	:99
Од втор ред	:101

в: Арт Бонус

Љубовно крешендо	:105
Дневно сонување	:108
1991 - 2008	:110

<i>За авторите</i>	:113
--------------------	------

a: ПИСАТЕЛОТ ВАРСКИ

КОЛКУ ЗА ПОЧЕТОК

Колку бедни и ниски удари се почетоците.

Поточно, почетоците за почетоците. Во тие први реченици писателот најчесто се обидува да го залаже читателот со почеток кој ја обработува тежината на тој почеток, со жалби и поплаки за тешкотијата на првата реченица, истовремено скривајќи ја својата авторска блокада. Првиот интервал, неумешноста за свирење на првата нота ја покрива со навидум нов, модерен почеток кој му служи како алиби. Тупи и замајува истовремено пробувајќи да биде интересен. И додека да заврши за почетокот, тој е веќе на средина. Колку подло.

Нели?

:15:

А СЕГА ВИСТИНСКИ ПОЧЕТОК

Суетата, надменоста и горделивоста отсекогаш му биле подраги и поблиски на Варски. Скромноста, дарежливоста, филантропијата му се туѓи, со секој нов ден сè подалечни. Непознати.

:16: Тој е прототип, недератизиран експериментален глушец на транзициското студирање. Тој е Јанус¹, и маченик и грешник, и архангел и луцифер, апокрифен и вистинит во исто време. Антагонизмот на доброто и злото, таа вечна битка ќе ја пронајдете и во него.

Затоа, ќе ве молам, не судете му престрого.

1 Староримски митолошки бог со две лица

СКОПЈЕ - ЊУЈОРК - СКОПЈЕ

Од вековистите (кратенка од вечни студенти) останавме јас (9 година) Аки (8), Кинезот (8), Славе (јубилеј 10), Коки (никој не знаеше), и уште неколку помлади кои веднаш се вклопија, а немаа ни по пет години стаж.

Во таа деветта година од моето полупрекрасно - полутрауматично студирање, живеев на осми спрат во „Гоце“. Собата беше со кујна, алтернативата нели е ВЦ. Што би рекол Хамлет на ова? To cook or not to cook, to ...

Влегов, се вселив. Собата беше сува, немаше влага, прозорот се отвараше, имав и столче и душек. Се штипнав. Во ред сум.

Во таа моја привремена радост, во живоста на уредувањето ме стемни. Тогаш ја видов.

Големиот прозор беше без завеса, надвор врнеше. На екранот пред мене имаше неверојатна, фантастична глетка. Рој од светилки на зградите и куќите. И до нив водеше правилно осветлениот, навлажнет булевар. Пиштењето на дождот внесуваше дополнителна релаксација, ја правеше атмосферата чудна, филмска, непозната. Се сетив. Па ова е Њујорк, а јас сум на Менхетн. Инаку од Џерси.

Го пуштив малото радио. И штекерот работеше. Едноставно коцките се поклопуваа. Вртев на станиците. 100.8.

:17:

- jazz fm. И ништо не е како што изгледа. Плетенки од сакс, дожд и надеж ја исполнуваа 809-ката. Се разбукти креативноста и имагинацијата до доцна во ноќта... девет осум седум.. два еден.

Беше околу девет изутрина. Станав, погледнав. Леле...
Отидов да купам завеси.

:18:

POETS SOCIETY: BEGGINING

Беше рано утро околу десет. Седев на масичката и наместо да учев гледав како натренот се растопува во кафето. Ставив уште едно. Па уште едно. Бев готов да го фрлам кафето само поради уживањето на таа глетка на претопување.

:19:

Беше тивко, тмурно и бледосиво и не сакав да се вртам наоколу. Не сакав ни музика, ни шуштења ни брмчења. Само јас и мојот јога партнер, таа црна течност што ги проголтуваше малите бели таблети и притоа ја задржуваше својата боја.

И тогаш се слушна силно тропане на вратата. Сиот мир и спокој отидоа низ шољата. Чишшш.

Влезе Виктор. Неговата габаритна појава ја исполни вратата од малата студентска соба.

- Некој ден ќе ми влезеш сосе врата.

- Шо праиш?

- Гледам како се растопува натренот во кафето.

- Ауу, извини што пречам, да дојдам покасно?

- Ај на мајка вицкаст бил он?

- Дојдов да те поканам, вечер кај мене во 9. Имам изненадување. Има сè што треба, не се мачете со купување. - И

тргна надвор. Знаев дека не го убедувам да поседи уште малку и да ми каже за што се работи. Обожаваше да држи некоја мистериозна најава на случувањата што ги организираа кај него. На излегување, му довикнав дека можеби нема да можам.

- Ќе дојдат Борче и Антон! Провеа низ ходникот. Сигурно се смееше одејќи надолу по скалите.

Борче беше млад уметник, самостоен и доста талентиран. Два пати беше одбиван од академијата. Годинава се спремаше да конкурира по трет пат. Во меѓувреме студираше на еден од техничките факултети. И хиперактивно твореше.

Антон... Антон беше нешто посебно. Најчудниот тип кој сум го запознал. Човек што сигурно газеше на земјата. Мирен, стабилен и секогаш со задршка за актуелностите. Даваше свое мислење откако сите ќе забораваа на настанот. Вистинска ризница на мудрости и идеи. Секогаш поразличен во толкувањата. Секојпат од друг агол гледаше на работите. Дискретен во разговорите. Уште потаинствен во љубовта. И не, не беше педер (опс, ова... геј).

Многу труд вложив да го запознаам, и токму кога се откажав самиот ми пријде. Ме затече, ми го направи умот чаршаф, и потоа ме покани да се видиме пак. Вечерта сватив што зборувааше преку денот.

Се имавме сретнато шест пати. И секој пат беше посебно искуство, денови во кои се гордеев со себеси, со постигнувањето да седам со таков човек. Знаев дека има иднина пред него, и со срам си ги ишкав мислите дека некојпат ќе имам човек на високи позиции. Колку долни размислувања.

Излегов надвор, пред домот беше пустелија. Беше рано, едвај десет. Сите спиеа. Тргнав кон бифето па кон црк-

вичката „Архангел Михаил“ каде најчесто одев да се одмарам, да размислувам. Да се опуштам. Зеленилото и литургиите од звучниците создаваат прекрасна атмосфера, секојпат свежо искосениот парк и малата фонтана нудат релаксација.

Од таму се појавија Боско и другар му... а... седум пати се имам запознаено уште не знам како се вика. Тешки ало-коси. Се скрив позади фонтаната, поминаа. Ги одбегнав, инаку денот ќе ми се видеше краток.

А знаев дека денешниот ќе минува бавно.

Тргнав да лутам низ градот, низ книжарниците, плоштадот, пазарот со стари книги. Го здиплив „Гол ручек“ од Бароуз за 100 денари. Купив две лименки, 300 грама гирици и се качив на Кале. Мало, речиси незабележливо ветренце дувкаше горе, ретко убав ден, си помислив. Тоа се должеше на убавата најава за вечерта, но и на Бароуз и Amstel.

Се спуштив надолу, а веднаш по мене се спушти и ноќта. Заедно пристигнавме во домот. Чекав, чекав, и откако поминаа нестрпливи десетина минути тргнав кон Виктор. Живееше во сопствен стан кој го имаа купено пред десетина години. Го купија онолку колку што сега чини едно реновирање на ВЦ. Иако потекнуваше од имотно семејство, да не го знаев подобро немаше да го забележам тоа. Постојано ги избегнуваше таквите разговори, како да се срамееше. Беше вистинско задоволство да се другарува со него.

Станот му беше близу. Свонев. Отвори.

-Влези. – На масичката во претсобјето имаше писменце

- Отвори го.

Го отворив.

ВАРСКИ ЌЕ ДОЈДЕ ПРВ.

Погледнав, 19.50. Кикотејќи се влеговме во кујната. Побарав пијачка. Ми подаде уште едно писменце.

ВАРСКИ ВЕДНАШ ЌЕ ПОБАРА ПИЈАЧКА.

- А што треба ебаго, официјално барање да поднесам?

Виктор извади две кристал чаши, сад со лед. Влеговме во дневната. Од комодата извади ирско виски.

- Де бе, жолта немаш?

- Имам. Пиј виски. Жолта ќе пиеме другпат.

- Не оди ова се мезе!

- Не, не оди, пази да не ти се слоши.

Извади некое данско сирење со магданос и маслинки и се врати во кујната. Јас ја истражував богатата ирска традиција. Не е Бернард Шо најзаслужен за промоција на Ирска. Или U2. Не. Најголемиот амбасадор на Ирска е токму ова мало кафеаво шишенце. Застанав покрај неговата домашна библиотека и не знам кога помина часот. Стигнаа и Антон и Борче, се распостеливме. Почнавме да џагориме. Виктор почна нешто да објаснува, нови текови нови струи, ништо не го разбирав. Ќе разберете сега, вртеше околу нас, спремајќи нешто околу ДВД-то. Седна, нè подготви, ги изгаси светлата. Проекцијата започна.

DEAD POETS SOCIETY

- Ау, ова хорор а? – пссст слушнав истовремено. Се скротив во фотелјата.

Staring: ROBIN WILLIAMS

- Не бе, комедија е. – викна Борче, Виктор се раздра по нас. Антон беше молчалив како и обично.

И почна. Од почетокот до крајот не проговоривме, не се свртевме, не мрднавме. Како змии да имавме во нозете. Филмот нè затече, нè импресионира, нè повлече во еден магичен свет, во поетската недојдија. Од тогаш го имам гледано десеттина пати, но секогаш ќе се сеќавам на тој прв пат, на нашите изрази, на нашите погледи полни задоволство и неочекуваност. Како мост кон вечноста кој е видлив само за нас. Длабоко скриена тајна. Пораката беше јасна.

Виктор шлапна со рацете, односно го запали светлото. Се прибравме. Антон и Борче го пофатија шишето. Јас гледав во Виктор. Немаше потреба од објаснувања. Немаше потреба од согласност, се разбиравме.

- Ќе треба да смислиме име!- реков. Виктор извади уште едно писменце зад телевизорот.

ВАРСКИ ЌЕ ПОЧНЕ ДА ГО ДРВИ СО ТЕХНИЧКИ ПРАШАЊА.

Подоцна и јас се придружив на смеата. Антон (за кој подоцна се испостави дека веќе го имал гледано) пушти блуз од Хукер, Виктор почна да ја полни масата. На секој звук од микробрановата носеше по еден овал. Морска храна, џигер со лук и пармезан, поховано сирење и лимони...

Беше одличен домаќин и едвај чекав да дојде некогаш кај мене дома, да го нагостам, а не во онаа студентска келија, секогаш се чувствував како вечен должник што не може да надомести. Изборот на вина беше негов, ние понизно се покорувавме. Беше традиционалист. За секое шише имаше посебна приказна која ја пренесуваше. Моравме да слушаме, додека не завршеше не го отварааше шишето.

На четвртото „шато“ ќе дехидриравме за малку. Седевме до доцна. До рано. Единствено овде, меѓу нив, се губев како соговорник, но бев бескрајно среќен слушател.

Беше ноќ на неконтролирана младешка енергија, бујна фантазија и големи сонувања. Ноќ која во сеќавањата секогаш ќе прострујува со незадржливи емоции.

Се зазороваше кога Антон и Борче тргнаа кон својот дом, заедно живееја. Јас го замолив Виктор да преспијам кај него, тешко дека ќе стигнев дома.

Легнав задоволен и исцрпен како по матурска вечер, кога завршува една и започнува друга епоха.

Под перницата писменце.

СЛАТКИ СНИШТА, ВАРСКИ.

:24:

ИНТЕРЕСЕН РАСКАЗ

Сосем случајно и не сакајќи се најдов на една од оние средби на стари познајници на кои се прераскажуваат „случки“ од старите денови. Сите заедно евоцираа спомени, прераскажуваа една па друга па трета ситуација, меѓусебно надополнувајќи ги деталите што ги пропуштаа. На крајот на секоја приказна се констатираше колку сме биле луди, откачени и.т.н. По завршувањето имаше пауза од неколку секунди и најблискиот или оној со најдобра меморија за вакви настани (а најчесто тоа е еден ист) започнуваше ново, одново, наново.

:25:

Некоја мачнина ме стегаше во долниот дел од стомакот со секоја нова реченица за „големите лудории“ кои најчесто ги прераскажуваа – во тоа време неми посматрачи. Никој не го забележуваше моето посветено молчење, сите беа окупирани или со зборување или со мислење на некоја заборавена.

Интензитетот и гласноста на музиката се зголеми но тоа не им пречеше на моите соборци, тие одговорија пропорционално. Одвреме-навреме ќе поминеше некој од старото јато, па со дофрлување и извици се поздравуваа иако до вчера, а веројатно и од утре единствениот контакт им е кога ќе се исчезеа едни од други. Се чувствував како во лош американски филм од осумдесеттите.

Пробав на двапати да го свртам муабетот. Првиот пат за спорт, вториот за музика. Неуспешно. Кога и третиот пат не успеав, и тоа со најсилниот адут – политиката, помислив дека оваа вечер нема да заврши.

Секако имаше неколку интересни моменти, но од оваа перспектива ми личеа на издишан балон, на изгазена чанта. Попусто се концентрирав на неколкуте песни на Џо Кокер, танкиот грачлив глас на Славето ја уништуваше утешната награда. Помислив да си одам. Токму во тој миг, ни порано ни подоцна, туку во тој даден момент надвор се истури. А јас бев пешак. А Цигата со кој дојдов беше еден од главните учесници во неколкуте настани кои следеа на репертоарот. Бар да беше Баронот тука, со него неам гајле...

:26:

Тури се носеа, масата се полнеше и празнеше, единственото ебаната тема не се исцрпуваше, бунар без дно во кој тогев цела вечер.

Немаше ниту една позната маса, ниту една гума за спасување наоколу.

Потпрен, забележав дека сите се свртени кон мене.

А? – праша Тоде. Бевме седуммина и освен јас и Џиги сите беа полетарци, ебиветри со кои се немав видено неколку години. Кај се насукваа овде се чудев.

- Ти ли беше?

- Шо е бе Тоде?

- Ти ли ѝ ја стави чавката на столот на таа по француски? – смеа.

- Не! – Се свртеа. Мислеа.

- Не бе, ти беше? - Настојуваше Тоде.

- Не, не бев јас, да ве ебам и гавраните мислев да кажам. Сепак:

- Не бев, се кладиме? – и се откачи некако темата. На ред дојде матурската. Ова не можев да го истрпам. Седнав на шанкот. Сам. Запалив една и пивкав капучино, чекав да пројде времето.

Не се случи ништо интересно до крајот, како ни пред тоа. Само сакав оваа меланхолија, оваа агонија да ја поделам со неког и да му предизвикам барем половина од мачнината и досадата што јас ја почувствував. Се надевам дека успеав.

:27:

НАВРЕДЕН

:28:

Најчесто кога ќе заглавам, мислам кога навистина ќе ја оплескам, другиот ден сум вонредно нестрплив да пробам да се исправам. Може да загинам трчајќи, итајќи кон местото на злосторот, по што започнуваат операциите: фингирање на настаните, глумење лудило, правење наудрен. Како ништо да не било, пробувам да помогнам на други полиња, подместувам планини. Вртам околу само да ме видите колку сум мил и паметен. Дobar и смирен рисјанин. Не сркам тоа што јас сум го плукал, туку тоа што го плукале сите заедно. И му ставам сол и црн пипер.

Одев кај Баронот, низ главата ми се превртуваа сликите од вчера вечер. Режирав неколку сценарија за оправдување, измислував и нови по патот. И секое ново беше половина од претходното, понекогаш ги повторував истите. А бев толку јасен. И гласен...

Стигнав пред зградата, го имаше изнајмено поткровјето. Целиот пат го минав пеш, беше студено и носот почна да ми тече. Трчав по скалите колку да се задишам за да не мора прв јас да почнам. Ова беше најновото сценарио. Произлезе само од себе. Звонев. Го слушнав клучот, се свиткав и почнав силно да вдишувам и издишувам. Вратата се отвори.

- Ццц, немаш пет спрата кондиција.

Полека се исправив сè уште глумајќи задишаност. Го погледнав тоа милно, наивно тркалезно лице, од него излегуваа најпријателските пцовки што сум ги слушнал некогаш. Вистина е ви вела, сликите од целиот заеднички живот можат да ви прелетаат за неколку секунди, да ве обмотаат, да ве срушат. Пробав да кажам нешто, гласот ме издаде.

И тогаш:

- Извини педер, озбилено извини - јас уште несвесен, а тој продолжи – ако не дојдеше уште саат, не знам шо ќе направев.

Молчеше. Јас молчев уште повеќе.

- Шо да праам, една муцка шо имам наааа – покажуваше со рацете околу ушите.

:29:

- Барон бе шо...

- Влези ајде, паќ ќе испадне „пациентот“ отспротива - и ме поведе внатре, во малото претсобје. Бран топлина ме преви, почнаа да ми жарат образите. Размислував за вчера, Баронот очигледно помешал нешто, некоја од коцките се изместили.

- Цел ден будалам низ станов. Арно дојде.

Влеговме во кујната, седнавме. Попусто се напрегав да се сетам. Чајникот беше врел, си ставив чај. Баронот продолжи да се извинува. Го прекинав за кратко.

Лимон имаш? – ми подаде, имаше расечено две кришки. Тој сеуште зборуваше.

- Варски знаеш дека јас за тебе никогаш...

Чајот беше од хибискус, одлично ми дојде. Заедно завршивме. Јас со чајот тој со монологот. Јас пак си налеав, сега чекаше јас да кажам нешто.

- Барон, и да знаеш дека ти се лутев, ама после си велам, ај пијан беше.

- Пијан бев, пијан бев, шо не земав гомна да јадам кога сум пијан. Ах бе... се сепнав кога си ја зграпчи косата, почна да се кубе, мојата нечувствителност сепак има граници. Си велев, да го смирам малку.

- Арни гомна си изеде вчера – сепак тие мои граници се многу ниски - друг пат не си го испивај...

- А не – ме прекина – готово. Завршив со тоа.

- Со шо заврши?

- Не пијам веќе. Крај – го нагласи последното и одмавна со раката.

- Не заебавај. – Ова отиде во непосакуван правец. Неговата совест беше климава и неодлучна, будалава навистина можеше да направи нешто вакво.

После долги и мачни разговори успеав да ги отковам клинците што ги заковав, го наговорив за послетка. Имаше уште од виното, го испивме, купивме ново. Дојде и Коки. Пиевме цела вечер, а најмногу баронот, пресрекен што си го вратил пријателот.

ИНСПИРАЦИЈА

- А бе, ти чепкаш нешто?

- Шо?

- Знаеш.

- Не знам

- Го мрсиш мачорот?

- Кој мачор?

- Де бе, Варски, не дупчи, знаеш шо те прашувам?

- Шо?

- А бе ти ментален си?

Знаев дека Кољо вчера ја дрдосал колешката, и сега упорно ја форсираше темава. Кај беше до вчера, да го ебам?

Кољо лежеше на другиот кревет цел искезен. Цимерот вчера ги слушнал, колешката му викала „сврши на мене и така ќе се туширам“. Стивска романтика.

Влезе Гиро.

- А бе Гиро, ти чепкаш нешто?

- Де бе, Кољо, цел спрат те разбра, шо не залепиш соопштение ебаго?

- Ах гниди љубоморни. Знам јас оти ве пецка. Ама ќе дојдете вие пак кај бате Кољо. Сезоната само што почна - и излезе некаде. Тор топ.

Запалив, пушев. Размислував за Кољо. Шо ти значи упорност. Се исплати. Го погледнав и Гиро. Шо ти значи систематска грешка на еволуцијата.

Големата глава на Стојан се подаде на вратата во придружба на неговото заложено тело. Мајка му испратила шест пастрмајлии. Гиро тргна по вино, Кољо пак изникна од некаде. Јас откажав и останав сам. Конечно.

Влезе Боки, зеде шеќер, излезе. Бобан побара два стола, имал гости. Боки го врати шеќерот. Гиро се врати по чаши. Сите ги пречекав и ги отерав доста сочно.

Заклучив. Конечно мир.

Мир. Мир. Мир. Станав. До тераса. Седнав.

Крстозбор. Заглавив.

Досадно. Досадно. Досадно.

И шо ќе праам тргнав кај Стојан. Уште беа на нашите, при крај, и полека се префрлуваа на Америка - Русија. Капиталисти, глобалисти, комунисти. Глобализам, анти глобализам и анархија. Па геостратегија, па влада во сенка, влада под сонце. И тогаш, во тој момент ми помина нешто низ глава. Зедов тетратка и пенкало. И се роди следното:

Крај потокот на надежта
крај изворот на верата
крај вртокот на човечноста
крај мудроста вековна
стојат **глобалистите**

го зазедоа местото
на ројалистите
социјалистите
феудалистите
црковистите

и се бранат и штитат
како некогаш
на Гоце мислите
или на Тито бистите
да, да, тие истите.

TIME - OUT

(На Тајм аут - Валандово)

Беше магливо, ужасно студено.

Бев во центарот без можност за брзо враќање во домот. Стратегијата „влезе - излезе“ низ продавниците не ме затоплуваше, морав да се тргнам некаде. Кога ќе застанев пред некој излог се тресев како лист.

Моите двеста и седумдесет денари на неколкупати ја одложуваа мојата одлука но кога престанав да ги чувствувам прстите на нозете колку можев побрзо се втурнав во омилениот кафе-бар.

Не знам што ме згреа побрзо. Топлината од силно навалениот камин или благите звуци на Ахмад Џамал. Стоев некое време насладувајќи се на атмосферата. Момент на задоволство што ги избриша моите сивотемни слики од поразениот град, грдите изрази на лицата кои ги среќавам, кои не ме познаваат, кои ни самите не се познаваат. Од оној хаос кој го оставив еден бесконечен метар зад мене, сега ме штитеше Колман. Можеби сум пристрасен но мислам дека најсреќните лица ги гледам токму во овој локал. Чисти моќни несовршени лица кои оддаваат благост и пријатност. Во моментов беа три. Понекогаш се помалку.

Седнав наспроти прозорот, сакав да им се потсмевам на минувачите. Да се восхитувам на студот кој ги стегаше

нивните тела, нивните студени срца. како што е студена и мојата пакосна душа од ден на ден се потемна и помрачна. Мојата искривена совест повеќе не препознава добрина во овие луѓе.

- Повелете? - Ах, еве една пријатна личност.

- Еспreso и чај - одговарам сепнувајќи се. Размислував меѓу двете опции, а не двете заедно. Брза кучка...

- Чај од? - Таа е толку пријатна. Ќе ги порачам и двете, нема назад.

- Од што имате?

- Имаме од камилица, планински, нане, кантарион, праска, круша, јаголко, јаголко со цимет...

- Јаголко со цимет, без еспreso - сепак преовлада разумот.

Од полицата на шанкот зедев дневен весник, почнав да се занимавам со него. Луѓето читачи се делат на две групи. Оние кои почнуваат да читаат од првата и оние кои почнуваат да читаат од последната страна. Јас припаѓав во трета група. Почнував од КУЛТУРА. Ќе поминев преку содржините и потоа од почеток. Штом ќе стигнев до рубриката ја прескокнував и ја оставав за крај. Како сладок десерт.

- Извинете, жал ми е. Немаме јаголко со цимет. Може само јаголко.

- Во тој случај еспreso.

Стигна. Рацете сè уште ми трепереа и правев доста напори да не тропкам со филџанот по стаклената маса.

Запалив.

- Извинете, се пуши на спротивната страна. На оние четири - би можел да се преместам само поради таа слатка насмевка.

- Само една ќе палам.

- Во ред. Извинете уште еднаш, не е до нас. Знаете закон е.

- Фала и на вас, не е проблем - прекинавме со испреплетениот дијалог, се вратив на кафето и весникот.

Наеднаш ме преплави некој неоснован оптимизам, ми навираа релаксирања и среќни мисли. За патувањето дома во петок, за положениот испит пред две недели, за, за... за удобниот стол во кој седам...

- Повелете?

- Шток.

Запалив уште една. Ова веќе наликуваше на нешто. Замижував додека голтав и многу бргу во чашата остана една мала голтка кафеава течност која едвај го прекриваше дното.

- Уште една и да платам.

Ми останаа уште шеесет денари но тоа воопшто не ме вознемируваше. Сега седев и гледав во врволицата од луѓе кои им бегаа на првите капки дожд.

Мала промена во расположението внесе фактот што штокот беше осумдесет, а јас имав шеесет. Но кога се сака сè се може.

- Извинете, колку ви е узото?

- Педесет.

- Ај едно.

Купив дваесетминутно уживање со останатите педесет денари и сега дефинитивно беше крај.

Мајлс Дејвис ме испрати до вратата. Ја отворив со страв, зачекорив како да влегувам во друга димензија. Безмалку тоа и беше. Силен ветар проструи околу ушите, малку ми

го одзеде здивот. Тргнав низ влажните улици, минував низ колони топли автомобили со мислите во раскрсницата меѓу топлиот џез-клуб и уште потоплиот кревет, далеку зад станбените блокови.

МАМУРЛАК

:38:

Сега приметив дека сериозно се занимавам со пишување само кога поради тешки будалаштини и ненадминливи глупирања, самопрогонет се затворам во мојата соба. Натезнуваат секавањата и при раскревањето на маглата, се давам во сопствениот срам. Несредените хаотични мисли кои слајдуваа во мојата глава, никако не се отстрануваа. Мачнината во душата е сè поголема, сè посилна. По илјада зошто и ни едно затоа доаѓам до психолошкиот зенит на самокритиката и до презир кон она што сум.

Не се ни осмелувам да излезам, ниту ме интересира погледот што го нуди прозорецот. Бедноста на овие часови што траат со денови е најголема внатрешна болка, под услов животот да е здодевен и безгрижен. Боли секаде, а најмногу во умот и совеста.

Да можам да сликам, совеста би си ја насликал како темна провалија полна кал, гној и црви. Пробав да ја исчистам. Попусто.

Не успеаја ни Набоков, Џојс, Кафка. Можеби Уелбек и Буковски загребаа малку под површината.

Не успеаја ни Најтвиш, Јуту, Кокер. Можеби малку Рамштајн.

Дури по неколку дена доаѓа до некакво проветрување, некоја фаза на самооправдување и потрага по утеша во бедноста на другите.

А дотогаш пишувам...

:39:

ХРОНОЛОГИЈА НА РАЗОЧАРУВАЊЕТО.

:40:

Една од најголемите вештини на човекот е прикривање на разочарувањето. Голема бедотија на совеста. Го потиснуваме толку длабоко, на толку непристапно место што и самите забораваме на него. Или се трудиме. Непријатноста е уште поголема ако разочарувањето е од некој близок.

Тоа не е психичка болка, тоа е психичка тортура. Шамарење на надежта, раскринкување на стабилната мисла.

Придружен елемент?

Глумата. Лошата глума, пред сè. Киселите насмевки, пре-насиленото смеење.

Потоа доаѓа утехата. Многу лош лексيليум. Со многу кратко дејство.

Совет?

Има лек за лош мамурлак?

Е па нема ни за ова.

СЛАТКО ПРОГОНСТВО

:41:

Стаклата од малите прозори почнаа да се тресат, ветрот силно фучеше. Беше крај на ноември и таа вечер прв пат се спушти под нулата. Лежев загледан во дрвјата, во ридот пред мене чиј бел врв се спушташе сè подолу и подолу. За неколку часа и овде ќе провее првиот снег. Телефонот почна да свони. Неколку загрижени повици, колку да ми го уништат денот.

Тие: сам си, ќе те завее, ќе те однесе, редовно полни го телефонот на агрегатот.

Јас: дома сум, има луѓе околу, агрегатот е полн, нема снег, а и да има нема да ме затрупа. Да, има исцепено дрвја. Има и леб. Има, има...

Станав. Шести ден од самопрогонот. Полека минуваа непријатните мисли, мачнината ветрееше. Уште една-една две недели и да се прости, да се заборава.

Мала соба и уште една мала остава на почетокот на планината, за целосна репарација и прочистување на грешниот ум.

Во оганот тлееше чакор дрво од вчеравечер, лесно го распламтив. Седев покрај прозорецот и чекав да ми помине првиот студ. По патеката минуваше една силуета, се изградував кога по раскрсницата меѓу двете колиби се упати

наваму. Колку и да ми беше смачено од луѓето не можев без нив. Еден мал разговор со познат или непознат за разбивање на монотонијата. Го препознав. Стојан од Шумската полиција.

Затропа. Влезе. Се поздравивме, ми подаде два весника, од вчера и денес. Ми ги испратиле од најблиското село. Таму имав пријатели. Би требало да наминам, да ги видам. Да секако.

- Да ставам кафе? – ги кревав книгите
- Кафе ќе ставиш, ама стави и од таа вашата, лозовата.
- Наточив една чаша.
- Ти?
- Не.
- Де бе?
- Не, не, рано ми е.
- Шо писател ќе беше? - Се напи, направи гаргара.

Заради дваесет тешки алкоси целата писателска фела е прогласена за пијана багра. Мислат оти и јас пијам за да пишувам. Не помислуваат дека пијам оти сум млад.

Огнот почна да пукоти. Бидна и кафето. Имав грчко кафе, мирисот ја прекри целата соба. И Стојан почувствува.

Сркна и рече:

- Ааа, шо кафе е ова?
- Хрватско.
- Аха – уште една голтка – си шетал ти по белиот свет, знаеш шо да пиеш. Запалив со чакмакот, објаснувајќи дека има кибрит, палам со чак-мак или со жарче заради филинг.
- И ти си станал чудак.

Го испивме кафето, ставив да поттоплам појадок... Мирисот од чорбата го совлада претходниот, Стојан пак се ококори.

- Телешка, може?

Мавна потврдно со главата и стана сам да си наточи од шишето.

Поставивме на масата, си ставив и јас една, греота е да сркаш само чорба. Од чиниите се ширеше мирис на лук, Стојан почна да стенка од задоволство.

Го пуштив тивко радиото.

- Ај прочитај некој од твоите раскази.

- Каков?

- Некој со жени. Имаш ти и такви, знам јас.

Почнав да читам еден, повремено застанувајќи да сркнам или да земам голтка. Искрено сакаше да слуша. Наточи уште една колку да ги завршиме чиниите, без да ме прекинува.

Завршив. Ми го побара да го однесе на колегите. Му го дадов, го свитка внатре во униформата, како постер од порно ѕвезда. Се гордеев.

- Ај со мене – рече на станување. Одбив. Ме потфати под раката и почна да ме влече. Едвај успеав да наточам едно литро, за поздрав кај што ќе одиме. Знаев дека со него мотика не ми требаше.

Тргнавме нагоре. Го гледав тој просед педесетогодишник како со леснотија граби напред. Јас задишен успеав некако да го следам.

Остриот ветар ме сечеше, свежиот воздух се полнеше и празнеше од моите гради. Стигнавме до малиот врв што личеше на грбавка и продолживме десно. Одевме паралелно со првиот дрворед од шумата. Небото беше бело, уште

не беше почнало да провејува. Под нас се гледаа размес-
тени светилки, од неколкуте колиби на кои им чадеа оџа-
ците.

Оние што имаа колиби погоре, во планината неминовно
презимуваа во селото. Оние подолу остануваа преку цела
зима, како попатни станици на шумарите и ловџиите кои
им беа повремени гости. Носеа новости наваму враќаа поз-
драви назад. И си ги живееја своите едноставни животи.

Стигнавме пред една колиба.

- Кај ме носиш Стојане, дај гукни барем.

- Кај Павлевци, ја колат свињата. – Не реков ништо. Ако
ме погледнат накриво, си велев, ќе поседам и назад. Нема
да ми е првпат да влетам во макази, ниту да излетам.

:44:

На неколку даски што личеа на сплав лежеше кожата.
Мало поточе од измешана крв и вода течеше надолу. Во
едно ќесе на гранката беа нозете, опашот и ушите.

Од зад колибата излегоа еден средовечен пар, маж и жена
со крвави раце засукани до лактовите. Ме поздравија како
да пречекале најблизок роднина. Нè поканија внатре. На
креветот седеа двајцата мајстори. Се поздравивме, седнав-
ме. Домаќините рекоа дека ќе завршат со сечењето за де-
сеттина минути.

Влезе едно момче, веројатно внуче. Два-тринаесет
години. Нè послужи со чаши, седна крај вратата. Масата
беше полна. Салата од домати и праз, сирење, кисело, под-
лучени пиперки. Стојан објаснуваше за мене. Едниот од
нив, оној лево, дијагонално од мене со намрштен поглед
ме гледаше. Кога Стојан заврши рече:

- Нашите писатели се за никаде.

- Точно. – Реков уште пред да пробаат да го замолчат
Стојан и другиот мајстор.

- Како и сè друго – продолжи – ама они се најзаникаде.

- И никој не ги чита.

- Никој не ги чита – повторив вадејќи го дипломатскиот
олеснувач од палтото. - А вие читате лозова?

Излижана шега, ама функционира понекогаш. Како се-
га. И сите се насмеаја, се расположија, разговорот живна
и се нафрливме на мезето.

Уживав во нивните непознати разговори за стоката, за
маркирањето дрва, за цената на компирот. Надвор почна
да провејува. Внатре топла соба, полна топли луѓе. Стигна
и пресно месце, бокалот црвено. Јас бев во транс, ми играа
сите мускули, се тресев од задоволство. Може ли животот
да е толку убав? Се радував на прости, мали едноставни
нешта што само природата може да ни ги понуди. Или ги
прифаќаме или сами си ги ограничуваме, отстрануваме.

На испраќање им ветив на тие пријателски лица дека
еден ден ќе пишувам за нив. Нивните укажувања дека за
нив немало што да се пишува, дека и јас ќе бидам досаден
писател, нема да влијаат на мене. Им го ветив тоа ним. Си
го ветив тоа самиот себеси.

:45:

ФИН ЧОВЕК

Застанав покрај патот, не беше крстосница но сепак морав да размислам за понатаму. Колата зафаќаше малку од асфалтот на двосмерниот нерамен и посран од стада регионален пат.

:46:

Запалив една, тргнав надолу по житото и почнав размислувајќи за житните кругови и необични појави. Се мислев какви се шансите да се спуштат вонземјани и да ме дигнат со нив, на испитување. Веројатно толку ќе се разочараат од примерокот што нема ни да ме спуштат, ќе ме фрлат одозгора. Брзо заклучив дека вакви мисли сега ми се најмалку потребни. Се движев надолу по полето а класјата крцкаа под моите нозе. Каење и безброј лоши мисли ми ја правеа чаршаф главата, шарам-барам од сеќавањето на лудостите од претходните два дена. Тапата болка под јаболчницата ме потсетуваше на долгиот јазик и веројатно ќе ме одвраќаше од лудории во наредните неколку дена. Додека не заборавам. И додека навистина не ми ја скршат главата некаде.

Коли минуваа нерамномерно покрај мојот паркиран голф, а јас се чудеа што правам сам, талкајќи низ нивите на средна Македонија. Знаев што правам. Барав дрво да си ја акнам главата од него. А дрво никаде немаше. Веро-

јатно и ламарината на голфот ќе завршеше работа но бев нерешителен, збркан а и ништо добро немаше да донесе нова модрица.

Се вратив во колата и пробав да запалам., Не палеше. Таман кога помислив дека ќе стане интересно запали и тргнав по патот. Најпрво ги одбегнував а потоа намерно ги газев лајната, правеа осмици, се враќав назад па пак напред и собирав трофеи од крави, овци и по некоја коза. Додека се смеев се потсетив на една сцена од еден филм за хистеричен нервнооболан камионџија и престанав да се глумирам. Застанав на бензинска, земав две пива и седнав крај чешмата. Да се оладам и одморам. Ми пријде полицаец што киснеше тука.

- Пиеш и возиш, а?

- Не. Прво пијам а потоа возам. - се насмевнав и голтнав. Хе хе, финтава ми ја кажа еден пријател. Стоеше и ме гледаше, ништо не ми одговори. Не требаше да тропнам вакво нешто. Не се врати накај продавачот, отиде накај полициската кола, ја заврте на излезот и чекаше да тргнам. Не требаше да тропнам, ебаго, навистина не требаше. Ги испив двете пива и седев. Не планираше да мрдне од таму. Беше 15. 35. Тргнав да земам уште две пива. Изгледа ќе си поседам тука.

:47:

На пумпата работеше само еден, млад дечко.

- Кога планира да мрдне од таму?

- А?

- Милицајов!

- Ааа! Шо знам. Најкасно до осум. - До осум значи.

Земав кикирики и чипс со пивата, седнав до колата, пуштив нешто од Кокер и размислувајќи да си го пресечам јазикот. Полека пиев навален на седиштето. Во меѓувре-

ме сменив на Хладно пиво па на Џони Штулич. Некаде по четириесеттина минути полицаецот излезе од автомобилот и тргна накај бензинската. Поминуваше откај мене, јас си ги собрав нозете внатре и ги тргав хартиите. Само што запалив заста на прозорот, ја намалив музиката.

- Не ме терај да те бркам, ќе ти ја превтасам кртијата.

- ОК.

Го изгаснав моторот. Го допив првото пиво, не го отворив веднаш второто. Бев гладен. Во колата имав само вегета, натрен и мед. Влегов пак во бензинската. Немаше ништо калорично.

:48:

Побарав нешто од дечкото, тргна да извади, полицаецот почна да поткашлува. Дечкото се врати. Му понудив нешто од ситното со кое располагав, ме одби со поглед што се извинуваше.

Се вратив во колата. Отсекогаш ги сакав полицајците, никогаш не сум имал проблем, што ми требаше сеа не знам. Го отворив второто пиво. Голтав и полека гладта ја снемуваше. Знаев дека ќе се врати поголема и пострашна. Ја очекував.

Околу седум почнав да не чувствувам никаква глад. Тоа беше лошо. Купив смоки и сушени сливи. Околу осум дојде друга полициска кола. Мојот пријател излезе и покажуваше накај мене. Кимнаа со главата, влезе во неговата кола (другиот дојде со понова) ми мавна на излегување и отиде.

Се покрив со палтото и легнав. Не поминаа ни десет минути слушнав тропане по стаклото. Дечкото од бензинската ми донесе сендвич со салама замотан во хартија. Се фатив за џебот, ме одврати. Му благодарив. Набрзина го прецвакав и ми легна убаво. Запалив и се почувствував уште поубаво. Сам, на бензинска станица, со цигарата во

раце го гледав испловувањето на месечината и сваздите, ја слушав Нора Џонс и се присетував дека и скапаниот живот има добри моменти. Така заспа.

Ме разбуди тропкање по стаклото. Сè ме болеше кога се вртев. Беше утро, сонцето уште не беше изгреано. Ја отворив вратата. Надвор беше полицаецот со пластична чаша во рацете што испаруваше.

- Кафе? - ме праша. Гледав со недоверба. Помислев дека нема шанса да е отруено. Можеби има нешто за полесна столица. Како и да е, ќе мора да ме носи одовде.

- Фала. Немаше ништо во него, така мислам, чисто топло убаво кафе. Запалив и го понудив. Не пуши. Фин човек. Јас сум говедо.

- Ќе ме пуштиш денес?

- Не. - Не е толку фин. Поразговаравме малку, имал две дечиња, и двете девојчиња. Едната тргнала не училиште. Ми покажа слика.

:49:

- А да ме пуштиш?

- Не, не.

- Ок. Се гледаме после. - Тргна накај колата. Ме потсети на братучед ми Т. Доблесен почитувач на правилата, совесен и чесен, во исто време непопустлив. Ретки, ретки луѓе, а толку потребни.

Мислев да тргнам. Немаше да покаже мерачот. Ама што-пови, брза... Не. Ќе си поседам. Извадив од позади еден роман од Газданов и почнав да го читам. Некаде околу девет силно препече. Морав да ја подместам колата на сенка. Бев до Стојан (Стојан се вика) да му кажам дека ќе ја подместам. Нема проблем. Фин човек.

Ја прилепив до сидот на бензинската и продолжив да читам. Уште ми се немаше пријадено но Стојан ми донесе

баница со сирење. Од жена му. Ми се допадна. Ја поздравив по него. Вечерта ми текна една луда идеја да напишам расказ за ова. Го пишував вечерта под малата светилка на голфот. Утро е и го допишувам. Еве го иде со нешто во раката. Во кесе.

- Ќе ме пуштиш денес?

- Не. Ќе поседам уште некој ден. И така немам поамет-на работа. Во кесето имаше леб, месо со компир и палачинки. Неверојатно. Купив мало шишенце црвено вино. Од ручекот си оставив и за вечер. Жена му одлично готви.

Го довршувам расказот. Пред да си оди ќе му го дадам на Стојан, да го испрати за објавување. Знам дека ќе го објави.

Тој е фин човек.

:50:

ПОТСВЕТА НА СТОПИРАЊЕТО (ПОД ЕДЕН МЛАД БОР)

Со Аки се разделивме пред два часа кај Велес. Тој тргна нагоре, за Загреб, на метал фестивалот. Требаше да стигне до утре поручек.

Јас имав потешка задача. Требаше да стигнам од Велес до Валандово. По можност оваа недела.

Аки беше еден од двајцата поради кој ги правев овие патувања. Вториот беше Керуак. Двајцата ми вдахнаа речиси митска љубов кон стопирањето. Тоа за нив беше институција, професија, начин на живот. Се воодушевував. Ме привлекуваше авантурата, пространствата и незнаењето на следната цел, насоката, мешавината на среќа и страв.

Сега беше само една глупава идеја

Силен ветар дуваше на автопатот, пробав да се засолнам долу под асфалтот. Стоев неколку километри по втората патарина. Барав што и да е, Неготино, Струмица или Гевгелија, не беше важно. Ветрот во себе имаше прашина, која ја голтав повремено, кога ќе се свртем кон север. Сам, со една мала но нова темна ташна, мобилен во едниот џеб и usb flash во другиот. Во него беа сите мои поеми, два албуми од Сидарта, и неколку е-книги.

:51:

Го извадив остатокот од сендвичот, храната секогаш пружа задоволство и смирување. Го дегустирав со мислите во некој ресторан, со млад бургундец на масата и пријатен македонски мелос. Застана камион, типот се симна да се олесни. Беше средовечен, среден раст, средна тежина најверојатно и среднист. Ако не се тргнев од дупката под асфалтот, ќе ме помочеше.

- Еј, шо праиш бе ти тука?

- Стопирам.

- Стопираш? А шо на пауза си моментално? – Срам му беше да се измоча пред мене, се заврте на другата страна, и го пушти млазот. Чекав да заврши.

- Надолу одиш? – Прашав

- Аха. - Тргна накај камионот повикувајќи ме со раката.

- Рипај ајде.

Се качив внатре. Слободно би можел да живеам внатре. Имаше DVD плеер, и околу дваесеттина порнофилмови под него, лименки безалкохолни и алкохолни пива, кокаколи и соди, сите ставени во една мрежеста кесичка, неколки кутии цигари... Креветот, позади добро наместен. Разврзавме мал муабет иако почавме некако споро, потајно. Возеше за Атина.

Неколку минути ми беа потребни за да се релаксирам и да западнам во добро расположение и пријатен разговор. Беше еден од оние луѓе кои веднаш ти „легнуваат“; воспоставуваш комуникација без проблем се разбирате напола реченица, смеата е неизоставна. Ме остави после Градско, пред Неготино. Никојпат не можам да најдам ваков човек на добра релација. Но поминав пријатни 20 километри со него. Омилена актерка му била Џејна Џејмисон. Најмногу му се допаѓал филмот кога се во вселената. Тоа му доаѓа нешто како постмодернистичко виртуелно порно,

размислував во мене. Се мадам понекогаш со несоодветни мисли, тоа ми е дел од карактерот.

Се поздравивме, додека се симнував ми фрли пакетче „Virginia“ цигари, колку прекрасен човек беше тој фан на Џејна Џејмисон. Запече добро позади, ветер и сонце, младите борчиња се нишаа, асфалтот беше исправен пред мене. Трнав по крајот на жолтата линија се уште под импресии на краткото патување, размислувајќи да сопрам со авантурите. Инаку некогаш ќе наидам на некој фан на Фреди Меркјури.

Колку е раздразнувачко да пешачиш по автопат, звуците од автомобилите ти ги параат ушите и нервите, те гледаат чудни фаци со носевите залепени на стаклата од колите... Се искачив над патот под еден бор, седнав под неговата сенка да здивнам. Ги извадив пакувањето Вирџинија, сплесната кутичка-табакера, досега немав пушено вакви. Запалив, запалив и гледав суви ридишта и асфалт, со погледот вртев наокулу и размислував што понатаму.

Длабоките димови ме печеа одвнатре, не бев навикнат на појаки цигари. Сувата уста не можеше да го пружи задоволството што треба да го добие човек кога пуши квалитетна цигара.

Стоперите знаат, најтешко се стопира на автопат, таа пуста линија преполна машини, без живот во неа, без станици и народ, без топлина и лутина, без џагор, без пулс ебате...

Никој не може да си ја претстави оваа агонија, затоа што е мала, незабележлива, престанува веднаш по првата застаната кола, заборава на неа и одиш, продолжува. На самоста која претходно те дружела и која те тера да размислуваш ѝ го вртиш грбот, со надеж дека нема повеќе да се сретнете. Мислите што навираат и што ти создаваат мачнина, ги тргнува, ги ишкаш. Да да тоа е одговорот.

Самите ја скриваме во потсвеста оваа делумно незабележлива работа, затоа што се плашине од неа. Се плашине од осаменоста и размислувањето, а најмногу од двете заедно. Затоа исчезнува оваа мачна слика од нашите глави, исчезнува со наша помош, со наш аманет. Разликата меѓу животот со партнер, другар, соговорник и осаменоста, е како разликата меѓу овие и првите реченици. И ова ќе остане потсвесна слика во мојата глава некогаш. Затоа решив. Ќе го запишам ова веднаш по пристигањето... не, ќе го запишам ова, сега и веднаш.

ОПРАВДАНО ОТСУТЕН

Во далечината јасно и бистро сјајеа снежните врвови на Шар планина.

Во непосредна близина, под терасата едно купче пластика, тегли од ајвар, полни врзани кеси и едно кучешко лајно даваа дополнителен шарм на моментот кој содржеше голтка кафе. Смрдеата ме поврати внатре, од прозорецот продолжив да го гледам утринското отсјајување кое се судираше со белините по целиот источен потег на планината. Нешто како утешна награда.

Беше околу пладне, и навистина, навистина се чудев што да правам. Еден од оние мрзливи денови кога немате идеја, кога и безделничењето ви изгледа тешко, кога се молите да не дојде некој и да ви ги одзема зборовите од устата. И затропа некој на вратата.

- Назад!

Влезе тенок, испиен средовечен човек.

- Чорапи? Пет за сто?

- Не фала.

Излезе. Го испив кафето, и легнав пак.

Спиев околу два часа, и веќе беше македонско пладне. Три часот помина.

Влезе Зо.

- Ајде накај дома, стоп?
- Не си одам.
- Оти бе?
- Имам важен состанок вечер.
- Со женска?
- Не, со колегиумот. Петок сме.
- Аааа, ок. Ај се гледаме.

Колегиумот бевме Јас, Баронот, Зо, Аки, Славе и придружни членови.

Чуден беше тој колегиум, секој пат заседаваше а никој пат не носеше одлуки. Какво губење на време и енергија, какво трошење на младоста. Беше прекрасно.

:56:

Знаев дека ова ќе заврши, дека е последна година. Затоа форсиравме до максимум. Се симнав и тргнав во мензата. Роба, ориз, цвекло, добро беше денес. Паметам понекогаш и војниците што не посетуваа се жалеа на храната. На радиоактивните плескавици и гумената зелка.

Откако ја завршив и оваа обврска тргнав накај Козле, се вратив и фатив право надолу до кејот на Вардар и оттаму право по патеката. Добро потсредена, зелена. Во топлото мартовско утро имаше по некој велосипедист, парови со ролерки, еден-двајца што цогираат и толку. Ги ставив слушалките, пуштив live radio и не знам кога сум стасал пред владата. Се мислев дали да седнам пред некоја кафетерија и да прочитам неколку весници на пријатното време или да се качам на Кале и да слушам classic fm, или да продолжам право до Аеродром кај рибарите... Се прашувате кога ќе се случи интересното, што е сижето. Епа нема сиже, тука некои дечишта од камениот мост ми рокнаа камен во главата и се разбудив во болница со мал потрес на мозокот.

Таа вечер го испуштив колегиумот.

ПОВЕЛИ И ДРУГПАТ

Никој ме немаше тепано толку многу како Кочето. Кога ќе подразмислам мислам дека сите други заедно не ме мавале толку многу пати. Ќе ме сретнеше некаде по улиците, без разлика дали има луѓе по неа или не, без разлика дали ме гледа некој од одделението и ќе ме прашаше „зошто сум берел праски од неговата круша“. Откако ќе му одговорев, што и да одговорев, ќе ме рашлакаше со неговите долги раце. Неминовно. Единствено добро беше што не тргнуваше по мене кога ќе се истргнев, не, тогаш ќе направеше максимум два-три чекори, ме испраќаше со добропласиран шут отпозади. Иако не трчаше по мене бегав сè до аголот од некоја следна улица, не свртувајќи се, не сакав да ја видам таа силуета која беше најголемиот кошмар во моето детство. Потоа Кочето се изгуби, беше некаде во странство, но еднаш дојде на еден месец и тогаш иако гимназијалец јадев котек уште двапати. Се врати пред три-четири години. Дојде оженет со дете на пат. Кочето се смири. Од неговата круша праски береше само жена му.

:57:

Сега беше пред мојата врата, сув, испиен во лицето, изгледаше како четириесетгодишник иако имаше десет години помалку. Стоеше така пред мене со молбен, страдалнички израз на кој се оддаваше сета мака која ја пре-

тргнал низ годините, суровоста на времето кое ја прегази неговата младост имаше оставено силен белег врз него.

Му реков да влезе. Одеше пред мене симнувајќи се по скалите надолу, и во тој момент мислев дали некој го има видено како влегува, се мислев дали да му помогнам да ги помине сите скали во еден чекор. Наглавечки.

Ми се разбистрија мислите кога влеговме во работната соба, која се наоѓаше во подрумот од куќата и во која ги минував деновите пишувајќи, преведувајќи, читајќи. Не знам дали беше во прашање глупавоста, разбиените рецептори за вкус и убавина или пак незаинтересираност кај него но тој не изрече ниту еден збор за мојата просторија која ја опремував веќе две години, грижливо го планирав и го поставував секој нејзин дел. Мојата библиотека, книгите наредени на темноцрвените махагонски полици, столите и бирото од масивни дрва, сликите, каминот...

Околу час и половина ми ги образложуваше своите проблеми, беше прилично заглавен, делумно поради незнаење, а делумно поради уште поголемо незнаење. Никој не се потруди да им објасни на овие луѓе дека патот до брза заработувачка е најбрзиот пат до банкрот, ризикот кој го преземаа или не им беше посочен или воопшто не го слушаа од звукот на шушкањето на парите, од тропкањето на златните монети, тие звуци што нè хипнотизираа и нè држеа несвесни цела деценија. Сакав сево ова да го истурам многу погрubo и посилно, да го растресам, да го истурам својот гнев во овој канал во кој се давеше, да му ја потегнам јамката која самиот си ја ставил. Не можев. Го гледав тој скршен човек кој искрено веруваше дека ќе му помогнам, беше некако сигурен во тоа иако ненаметливо, едноставно го знаеше тоа. Во неговиот поглед не можев да видам ништо од злото и пакоста која ја гледав сите оние години, но сепак тоа беше тој, страшилото на моето детство беше пред мене и јас имав шанса да го зако-

пам. Соңував за ваква шанса, многупати размислував за начинот како да се осветам, како ќе го згазам, уништам. А сега беше пред мене и во него не гледав дека се секава на нешто, на малтретирањето, на стравот со кој одев на училиште, со солзи кога... еднаш му реков да не ме малтретира пред девојчињата, после може да прави што сака. Ме држеше додека не дојдоа и потоа пред нив ми ги соблече панталоните. Знам дека веднаш потоа се разболев и не одев на училиште цела недела, а потоа како ништо да не било. Не знаев како да го потсетам, да побарам извинување, неговите проблеми беа поголеми, толку реални и толку... сегашни.

Не знам како да си го објаснам ова, но следните неколку денови ги потегнав сите врски, пријателства и служби за да му помогнам. Никогаш во животот не сум се заземал на таков начин ни за многу поблиски. А за него го испревртев целиот телефонски именик, четири дена се занимавав само со тоа не размислувајќи за ништо друго. Сликите од минатото не исчезнаа, беа тука цело време, но некако подруги, не толку силни, некако... дури ме поттикнуваа уште повеќе.

Беше околу осум часот, само што се беше спуштил мракот. Чекав еден документарец кој го пратев во серијал, обработки на библиските мистерии и немав испуштено ниту еден дел. Свонеше свончето и излегов надвор, влезе без да праша. Беше пијан, смрдеата на лошо вино или добро вино в лоша уста рееше низ целата соба. Седнавме во дневната, самиот си побара ракија. Надробив малку краставица и домати, молчеше за сето време. Потоа почна, почна да зборува. Отпочеток ги поврзуваше приказните, но потоа се губеше и зборуваше сосем друго. Пак го мразев, но седев таму спроти него не кажувајќи му ништо, додека постојано ме тераше да се напијам и јас, јас го одбивав, па по некое време пак ќе почнеш да ме тормози. Прво беше тажно незадоволен, потоа малку се опушти и почна

да зборува многу посилно, пцуеше и колнеше сè што ќе му дојде пред него. Не знам колку мисли ми прелетаа низ главата, што правев со него сега, зошто не го исфрлив надвор како клопче, како вреќа ѓубре што несомнено и беше. Кога ќе се сепнев тој сè уште беше тука зборувајќи постојано и чувствувајќи како ништо да не сум испуштил од неговиот монолог. Почна и кон мене вулгарно да се однесува, ме тераше да пијам, ми ја нудеше својата чаша. Станав и јас, си наточив една колку да го успокојам. Пиев колку да наздравувам, потоа си ставив уште една и ми дојдоа неколку скици за раскази во главата, храбри сижеа кои посакав да ги искористам и продолжив да пијам со намера подоцна кога ќе си отиде да се симнам долу и да пишувам. Тој зборуваше за едно, јас мрдав со главата мислејќи на нешто сосем друго. Ги празневме чашите седејќи во иста соба со мислите во две различни димензии.

Утрото станав од третпат, аспириновата вистина ја уби главоболката, но задушноста и гадливоста ме пратеа во текот на целиот ден. Решив да завршам со него, го зедов решението и самиот тргнав да му го врачам. На вратата излезе жена му, скромна и исплашена што зборува со маж во ходникот. Ми рече да дојдам покасно кога ќе биде дома. Попладнето го пронајдов, му го врачив документот, неколкупати ми се заблагодари, ме покани, не влегов, ме влечеше да влезам, му реков не сакам, а дојдов со намера да му кажам дека повеќе не сакам да го видам, дека ова е прв и последен пат што му вршам услуга. Неговото насмеано лице додека го читаше документот воопшто не предизвикуваше симпатија кај мене или задоволство за моето добро дело. Се готвев да си заминам, сега беше моментот да му ја знакам сè:

- Еј Кочо?

- Уште еднаш фала ти Варски.

- Нема проблем Коче. Повели и другпат.

ВАРСКИ НА ШАЛТЕР

Неколку лица беа внатре, поделени во две групи. Влегов и застанав зад едната. Броев. Четворица. Добро е. Ги преброив и од другата страна, беа шест. Се замислив. Зошто шестиот од првата редица не застанал или барем да се преместел откако ја увидел грешката. Ќе бил петти на ред. Во ред е, подобро е за мене. Жената пред мене се сврте. Беше ниска и ситна со искривено злобно лице, онакво какво што имаат некои жени кога играат на ората по свадбите. Најверојатно гласно проговорив нешто штом се сврте така брзо. Ме изгледа без да рече ништо; прво ме погледна во лицето, потоа ме измерка надолу и пак се заврте накај редот. Поминаа неколку минути, уште бевме шест од едната и пет од другата страна. Пак помислив на грешката на последниот од другата линија. Еден ја напушти колоната и излезе со вознемирено лице. Најверојатно се брзаше. Пред да ја отвори вратата се сврте и пак се врати. Сите гледавме во него. Се обрати кон вторите од секоја линија, кои откако ќе завршеа оние кои беа на шалтерот ќе станеа наши водачи. Застана помеѓу нив

- Извинете, но се брзам, ограничен сум со рок. Може ли да ме пропуштите пред вас, за кратко сум. Ќе ве молам?
- Додека го кажувавте последното гледаше кон сите, обраќајќи се на сите, но најмногу на идните водачи.

Госпоѓата од првиот ред со шесторица, која наликуваше на оние несудени и неостварени дами, кои постојано се држеа со став на горделивост, прва се обрати:

- Господине сите ние сме врзани со рок, сите ние се брзаме. - Оваа опаска изречена со привиден интеллигентен израз ги окуражи и другите, па веднаш се јави и третата од мојот ред односно втора по водачот. - Да, па не сте вие најпаметниот овде, сите ние... - потоа се слушаа повеќе испреплетени гласови кои зборуваа повеќе една кон друга отколку кон господинот кој замоли за предност. Мрдаа со главите во знак на разбирање една кон друга, несудената дама од првиот ред мрдаше со главата дијагонално нагоре, ишкајќи си ја шишката и превртувајќи со очите. Вработените на шалтерот работеа и повремено погледнуваа под око што се случува.

Господинот сè уште не беше тргнат, но намерата му беше очигледна. Токму во моментот кога минуваше околу мене решив да се вклучам и јас.

- Господине, ако сакате јас ќе ви го отстапам редот.

- Ма идете у пичку матер сите, кој господин, да бев господин немаше да чмаам овде пред шалтер како вас гмизавци едни. - И силно ја турна вратата кон надвор сакајќи да ја тресне назад, но механизмот не му дозволи. Дамата од првиот ред си рече нешто за себе, но доволно гласно да ја слушнат сите. Некакво каење што не испратила друг. Другите се погледнаа еден со друг. Се почувствував како во возот Ориент-експрес.

Сега бевме пет на пет и бевме израмнети. Грешката на шестиот од првиот ред, сега петти, беше исправена, не по негова заслуга. Чиста среќа. Првиот од мојот ред, а потоа и првиот од другиот ред завршија и се упатија назад. Пристапија вторите, сега водачи на колоните. Госпоѓата

од првиот ред сега ја постави својата чанта на шалтерот и полека ги вадеше документите при што се погрижи сите да видиме каква елегантна и модерна чанта има. Полека ги вадеше документите, држејќи ги со крајот на прстите, како штотуку да ги лакирала ноктите. Насмевката ѝ беше вкочанета и постојана. Речиси сите од мојата колона гледаа кон неа, со израз кој јасно ја оддаваше злобата и гневот кои се таложеа во ова општество. Колку бедно изгледаше сето тоа.

Се слушна некој повишен глас од шалтерот на мојата колона, но набрзо се стиши. До крајот немаше и некои случувања, освен по некое тувкање и нетрпеливо издишување. Никој, речиси никој не можеше да ужива во моментите на чекање. Сите беа агресивни и нерасположени. Имаше едно момче кое беше смилено, но постојано погледнуваше кон часовникот.

Дојдов на ред. Се ближеше крајот на ова прекрасно доживување. Заврши со зборовите на шалтерскиот работник и со моја блага насмевка и поздрав.

- Господине Варски, сè уште нема пристигнато ништо на вашата сметка.

ЧЕХОВЦИ

:64:

Беше недела, седев пред слаткарницата, само што ја дочитував рецензијата за објавените раскази. Акцентот беше ставен кај оние авторите кај кои „се чувствува Чехов, тој е присутен, живее во овие млади писатели“, а бидејќи во мене не живееше никој друг освен јас, не бев спомнат. Моите раскази ги објавуваа на крајните страници.

Го затворив списанието и се загледав во колоната што идеше кон мене. Пред мене проаѓаа постари жени, се враќаа од црква и јас размислував за нив. Размислував кој ќе ни ја одржува верата кога ќе си отидат овие скромни женички. Кој ќе ја наследи нивната востановена пракса. Секоја недела одеа на литургија, палеа свеќи за здравје, ги посетуваа гробиштата, вечните домови во кои почиваат нивните ближни. Свежо цвеќе и догорки од свеќите остануваа по нив. Се враќаа оттаму со поблаги изрази, спокој се читуваше на многумина од нив. Размислував за нив и не навлегував во некои нивни пагански обичаи кои се вкоренети во нив, или нивното толкување и постојано испревртување на некои дотогашни традиционални верувања, кои се менуваа со секој нов поп. Не, тоа не ми е битно, единствено важно е што сето тоа го прават поради нивната вера, сето тоа е посветено на Бога и тие

беспоговорно го следат. Кој ќе ги наследи? Секако не сегашнава средна генерација безбожници. Дали некој ќе ги наследи?

Мислите ми се разидуваа заедно со мамурлакот, а кафето дополнително ми помогна во надминувањето на мојата состојба иако знаев дека подоцна рацете ќе ми се тресат од него. Неминовно. Го испив и станав да се прошетам по чаршијата. Беше околу пладне, зраците почнаа немилосрдно да напаѓаат. Полека се чистеше народот од улицата, останавме јас и уште четворица –пет кои само што седнаа на една од масите пред малата кебапчилица и кои очигледно планираа да се задржат. Го оставив нивниот гласен џагор зад мене и си заминав дома. Седнав да пишувам но ништо не доаѓаше пред мене, никаква слика не ми помагаше да продолжам. Бришев и пак пишував зборови, само зборови, без да ја довршам реченицата. Јас сум Варски, мајстор на почетоците.

:65:

Си наточив ракија ветувајќи си дека ќе испијам само една и дека нема да се заигрувам. Кога ќе се напиев пишував како луд, пишував додека не се отрезнам и потоа или ќе заспивев или пак ќе продолжев со пиењето. Другиот ден им се восхитував на моите раскази и поеми не верувајќи дека јас сум ги напишал, но веднаш потоа ги бришев или ги печатев и ги криев во едно сандаче немајќи храброст да ги објавам или покажам некому.

Рацете почнаа да ми се тресат и се симнав да јадам иако знаев дека тоа нема да ми помогне, напротив ќе имам проблеми и со варењето. Појадувал и излегов надвор откажувајќи се од идејата да пишувам денес, барем не сега. Можеби вечер. Надвор врнеше оган, а тоа го потврдуваше и градскиот термометар кој автоматски се гасеше по четириесеттиот степен и моментално беше една црна рамка.

Штотуку отчука пладне. Седев надвор под дебелината сенка која нудеше необична ладовина и читав, односно го препрочитував Чехов. Тоа ми беше совет од издавачите, професорите, интернет-лекциите, па дури и од библиотекарот. - Читај го Чехов момче, тој е книгата од која треба да учиш... читај и препрочитувај го потоа пак... од него ќе научиш сè што ти тр.. – и така јас го читав, нонстоп го читав и ништо не разбирав.

Од топлината ми се влажнеа прстите и сè потешко ги вртев страниците на прастарото издание од шеесет и осма, ме нервираа тие жолти рапави страници. Лежев и го голтав најдобриот раскажувач кој идните генерации ќе го бараат по антикварници.

Кога завршив, со задоволство констатирав дека сепак Чехов е гениј и се радував што најпосле го доживеав уживањето кое сите го чувствуваа кога го читаа и се радував што не сум повеќе поглунав од другите туку глупав како сите нив. Не знаев дали е сугестивно или навистина ми се допадна овој пат. Сите ми се качија на глава со него. Сега знаев дека го сакам, го сакам човекот и ми е драго што постоел, што ги напишал сите овие страници, ќе прочитам апсолутно сè што ќе најдам. Мојата радост беше неизмерна, слична ваква радост чувствував кога го „открив“ Достоевски, иако за него ми требаше многу повеќе време да сфатам дека има нешто посебно во целиот галиматијас од реченици кои се гледаше дека не се пишувани туку еруптирани. Тешко ми одеше варењето.

Веднаш тргнав во библиотеката, таму не беше библиотекарот Андон, беше неговиот син кој често го менуваше. Ми покажа каде е рафтоот со Чехов, кај руските писатели, очите ми се раширија кога ги видов комплетите. Извадив едно поздравно издание, навидум со сите страници.

- Дали има некое поново издание, или сите се предпотопски?- морав да прашам.

- Еее, ехе – се слушна гласот на Андон кој влегуваше – ехе, ај земај ако земаш и не се прави вицкаст овие се за читање, а не за во витрина.

- Андоне, кај си? Прав беше Андоне, Чехов е мајстор, сега почнувам со него.

- Се убеди, а? Дизелаш си ти, касно палиш, ама ако запалиш...

- Да, ајде ќе се видиме вечер на пиво и имаш некоја пинцета? – Ме погледна зачудено – за страниве да не се распаѓаат кога вртат – една постара тетратка прелета покрај мојата глава на излегување, но тоа не е важно, го имав Чехов во рацете, а одев по ладно пиво во продавничката.

* * *

Препорачувам Чехов (а и сè друго) да се чита со ладно пиво или вино зависи од времето, тогаш задоволството е комплетно. Деновите ми минуваа под големата цреша каде пиев пиво и читав, со задоволство читав, пишував сè повеќе, се чувствуваа неговото влијание во моите раскази. Му се јавив на Оли, колега од факултет, инаку профилиран писател со неколку романи и безброј лоши метафори во нив.

- Оли, овој бил неверојатен, виртуоз е без никаков..

- Кој, за кој ми збориш? – Му објаснив дека го читам Чехов, моите импресии ги искажував брзо за да го прекинам неговото смеење и грототање.

- Ооо, Колумбо ти си? – и пак смеење. Ова не беше смешно, не воопшто не беше, го познавам неговото изнасилено смеење и преправање, ова беше понижувачки од негова страна и затоа побрзав да прекинам.

Се радував како мало дете додека го читав и тоа ми стануваше сомнително. Почнав да се јавувам на некои од пријателите и им кажував колку е добар Чехов, без срам за задоцнетост им се јавував и на некои писатели, на лектори, почнав да ги тестирам дали моето мислење е слично на нивното, дали нè одушевиле истиве работи, ме загрижуваше мојата опсесија. Мака мачев да извадам повеќе од два-три збора од нив, од сите тие. Никој не сакаше да разговара за него, а разговаравме за сè друго. Освен бајатите коментари дека тој е „мајстор на краткиот расказ“ наголемото прикажување на „Чеховската воздржаност“ и неговата „леснотија на раскажувањето низ која те води како лептир низ ветрот“ немаше ништо повеќе.

Зарем никој не го препозна зошто е толку фантастичен, добар. Зарем никој не гледаше дека тој ставаше душа во секој од своите раскази?

Зарем никој не го гледаше она што го гледав јас? Дека самиот Чехов не се разликуваше (многу) од стариот Велко од Стрмјани или дедо Василиј. Се плашев јавно да го „пласирам“ таквото гледање, но зарем не е така?. Зарем беа поразлични приказните, не само на дедо Велко туку на цела една генерација старци кои како мал ги слушав, ги слушав нивните приказни, нивните животи и судбини? Зарем не го имав истото чувство дента на нивите или вечерта кога наседнати пред некое огниште ги слушавме старите, со благост полни приказни, нивната природна способност интригантно да започнат, целосно држејќи те во тензија до самиот крај кога секогаш имаше ефект кој ме држеше замислен и по неколку дена? А нивната наративна техника, природна ненаметлива, нивните зборови... Сите тие Чеховци, еден до еден неписмени мајстори на непишаниот збор. Зар Чехов не е ништо друго туку само образован претставник на ваквиот сој? Фотограф кој ги

замрзнуваше сликите во нивниот зенит не давајќи им да остарат!

Ваквата екстаза ме држеше неколку недели, безмалку три и за сето тоа време пишував под длабока импресија, без престан. Напишав четиринаесет раскази, и ги испратив до двете списанија со кои соработував, и кои ги издаваа моите творби. Се мислев како ќе одговорот на мојата промена, дури и тие ме охрабруваа да учам од него. По неколку дена добив два идентични одговори дека нема да ми објават ниту еден од расказите.

РАКУВАЊЕ²

:70:

Продолжив и по првиот и по вториот свиреж. По третиот јасно го чув своето име и морав да застамам иако знаев кој довикува. Беше студено и суво време и многу мачно ми се виде вадењето на рацете од топлите џебови и ракувањето со неговите камен - шаки. Имаше лоша навика да не ја пушта раката додека зборува, а јас се срамеа да признаам дека имаше некоја топлина и удобност во неговата голема шепа и покрај тврдата кора на кожата. Додека зборуваше размислував за неговата работа, за сечењето дрвја, влечењето, товарењето. Оттаму тој релјеф на дланките. Од мачнината на мислата ми замина непријатноста.

Сè уште зборуваше, сега и јас се вклучив во разговорот. Рацете не ни се поделија ни кога замина еден автомобил. Само малку се поместивме поназад.

Разговорот полека се придвижуваше кон крајот. Стисокот се олабави и конечно нашите раце се поделија. Се поделивме и ние. Крај.

2 Ова е еден од расказите спомнат во Чеховци, пишуван под влијание.

КАКО СТАНАВ ЛЕКАР

:71:

- Кај си Варски, дефекту фабрички? Антон ги рашири рацете и тргна кон мене, цела кафеана се сврте кон нас.

- Кај си Антоне торпедо неиспукано? – се прегрнавме, седнавме. Се немавме видено две години. Пријатели од студентските денови. Антон беше поет. Заедно се кривме од студентската инквизиција на која ѝ сметаше секаква креативност, која единствено го поддржуваше спортот, но само во рамките на слабоорганизираноста.

Додека порачуваше се потсекав на некои наши заеднички моменти.

На црвениот чаршав почнаа да никнуваат; најпрво две чаши и бокалче темножолта, најверојатно фарбана, па шопската, па бокалче минерална. Ние веќе разврзавме.

- Ти го читав расказот. Оној за возот? Добар е. Подobar од претходните - секојпат кога ме оценуваше ме оставаше без зборови, без можност за реплика. Што и да кажев беше одвишно. – Кога би почнал и да мислиш кога пишуваш, може да напишеш големи работи.

Чукавме, се напивме и јас немо чекав да продолжи.

- Издаваш во две списанија кои излегуваат на три месеци. Каде брзаш?

Ги испивме чашите, ставивме уште по една.

- А ти почна да пишуваш проза?

- Не поставувај прашања на кои го знаеш одговорот. – заборавив колку тежок беше. Без непотребни зборови, без безначајни приказни, без повторувања и стереотипи. А можеше да зборува цела вечер. И по таков разговор сите околу него се чувствувавме како по бокс меч. Изудирани на фер начин.

Не пишувавше проза. Од некои свои причини ја чувствувавше за нечиста, како крпа со која секој може да брише. Од друга страна, за него поезијата претставуваше чиста, исконска творба, извор од кој можат да пијат само оние со чисто срце и благост во душата. Единствена од старите вредности која не е загрошена.

:72:

Салатата привршуваше. По кратки консултации одлучивме да прејдеме на бело. Антон веќе се имаше најавено овде, се најавуваше секојпат кога доаѓаше во главниот град, имал спремено риба за него.

Четириите парчиња морска ципора и пригодно изладениот „Траминец“ беа послужени. Антон знаеше дека уживам во овие гурмански седенки и со задоволство ме гледаше. Јас се правев дека не го забележувам.

- Да бевме сега 14 век, јас ќе бев лекар – рече Антон и продолжи да ја чисти рибата. Јас со внимание го следев, знаев дека ова води некаде. Не чекаше прашање, продолжи:

- Во 14 век во побогатите италијански градови како Венеција, Фиренца, постоеле цехови. – секогаш раскажуваше деталистички. – Цехови на тревари(аптекари), градежници, цехови на судии... Најпризнаени и најценети во цехот на лекарите биле поетите.

- Поетите?

Да, поетите. Бидејќи тие го лечеле најважното. Тие ја лечеле душата.

Со сласт јадевме од рибата и пиевме од виното кои одлично се надополнуваа со медот кој течеше од устата на Антон.

:73:

JAZZ SMOKE

Звукот силен тага зрачи
Ме оплакува
Отровот мој го лачи
И душата ја лекува

Морам да ја пренесам поемата што Антон ми ја посвети
мене, како на вљубеник во цез музиката.

:74:

Ме клепаат приковен
Магични дурови
Тие благи звуци
Истовремено сурови

Печат и врежат врз мене
Звуците на тоа време
Силно боли оваа музика
Крвав белег на нивното бreme

Крв и пот сплотени во крик
Се разливаат по сидовите жолти
По мојот живот, по мојот штит

Звукот силен бол што зрачи
Се судира со моите сидови
Од тутун пожолтени
Се судира со моите гради
Од нивна мака исполнети

:75:

ПОРТРЕТ НА ЕДЕН ЖИВ МРТОВЕЦ (ПОЗНАНИК НА ВАРСКИ)

:76:

Во два часот изутрина, далеку од градскиот хаос, младите неартикулисани звуци и џагорот на ноќната страст, една мала уличка им го нудеше својот мир и спокој на нејзините жители. Се наоѓаше на периферијата на една градска населба и сè уште одолеваше на урбаните демони кои кога-тогаш ќе навлезеа во неа. Со мали куќи, дрвореди од липа од двете страни и неколку месни собиралишта, беше последниот бастион на некогашното маалско живеење, и оние кои живееја овде беа горди на своите домови, колку и да се неатрактивни и застарени. Уличните светилки згаснаа и речиси целата улица ја обвита темнина. Речиси цела.

Горниот прозорец на една двокатна куќа остана да свети. Во малата соба седеше во фотелјата и веќе некое време зјапаше во каминот Јосиф Васинев – Селедин. Лесно е да се каже дека имаше околу 54-55 години, среден раст, проседа коса и бркови. Лесно е да се каже и дека седата проретчена коса му се спушташе до рамењата, сè уште носејќи ја како спомен на едно време, бледа копија на некогашниот бурен живот кој го прикриваше и притискаше сево ова време, и кој сега го проголта. Вистинската тежина е да се проникне во неговите очи. Длабоките црни зеници, тие бележници на животот сега беа празни.

Во нив немаше тага, болка, завист. Уште помалку среќа или радост. Во нив немаше ништо останато, беа испиени, пресушени. Неговиот одраз потсетуваше на одразот кој го имаа живите мртовци, убиени пред време, живи закопани. Луѓе кои го изгубиле најважното во животот, ја беа изгубиле надежта. Сега беа побројни за уште еден, Јосиф - Селединот

Сè уште седеше во својата фотелја, посматрајќи ја целата соба, масата, книгите по полиците, свеќата која гореше. Припали цигара. Длабоко го вовлекуваше чадот и го пушташе нагоре кон затемнетиот лустер.

Додека немо гледа околу себе, скоро несвесен и во полусон, да го разгледаме неговиот живот односно крахот што го срази овој некогаш силен и амбициозен човек.

:77:

Тој не поткликна на навредите од неговите шефови, ниту на уцените кога ја загуби работата. Со дигната глава ги работеше најпонижувачките работи. Тој не се скрши ни кога не можеше да ја школува ќерката иако претходно го обезбеди синот и беше спремен на осуда поради тоа, колку и да го болеше. Ги губеше пријателите, стекнуваше нови. Животот продолжи и откако му ја прекинаа струјата пред две недели. Каква беше таа душа голема колку планина и што се случи пред неколку часа за таа да го изгуби жарчето што тлееше во неа сиве овие години?

Но да се вратиме на почетокот. Јосиф беше роден во блаженоста и љубовта на едно малку подобро ситуирано семејство. Среќни детски денови какви што секое дете заслужува, исполнети со игри и забава и повремени прошетки низ тогашната голема држава. Мина незаборавни гимназиски денови во кои, поради неговата отвореност и широкоградост, но и поради неговите патувања надвор постојано беше чекор понапред пред неговите врстници.

Авторитативен и заводлив, беше... една среќна приказна.

Студентскиот ветер го оддува на еден сосема поинаков брег. По кратките револуционерни обиди, заплови во за него сосема нови води. Започна да задира во уметноста. Најпрво проба со сликање, доста неуспешно и самиот призна. Потоа со голем ентузијазам се обиде и во музиката, без поголеми успеси. Започна да пишува кратки раскази и повремено поетски творби, најпрво со посвети, а подоцна почна и да ги објавува во неколку книжевни списанија. Иако неговите мали успеси воопшто не беа охрабрувачки, неговата наклонетост кон уметноста уште повеќе се засили. Откриваше нови правци, посетуваше секакви културни настани. Редовно одеше на театар, балет, опери, вистински вљубувајќи се во нив.

:78:

Дипломирањето и бракот, а подоцна и несреќниот развод полека го оттргнуваа од претходните активности, постепено целосно им се посвети на работата и децата.

Претходниот шематски моделиран живот продолжи да вози по шините што ги поставуваше општеството, но сега тоа беше патека на бедата, сиромаштија и очај. Никој не можеше да се препознае во новата состојба. Луѓе одеа по патот зборувајќи сами со себе, никој не препознаваше никого. Потресот беше толку силен што ги подмести сите пластови кои беа претходно градени. Слојот на љубовта се соедини со богатството, слојот на хармонијата се претопи во несреќата, имавме несреќна хармонија. И низ сето тоа поминуваше Јосиф Васинев, сето тоа го пребродуваше, сè до пред неколку часа.

Во последно време работеше хонорарно, поставуваше сцени. Неколкумина работеа на повик, најчесто кога имаше манифестации или отворени прослави, избори. Вчера, кога комбето ги транспортираше, неочекувано нешто го растресе Јосиф. Се паркираа позади големата сцена на операта, влегоа низ подрумот. Никој не се загле-

дуваше во изразот на Јосиф кој како мало дете шеташе со погледот лево-десно. Долу, додека другите работеа, тој се искачи горе на сцената. Иако немаше дојдено дваесеттина години малку што се имаше изменето. Се симна, работеше немарно. Почна да се наближува почетокот, тие требаше да учествуваат и во промените и во текот на изведбата. Тегобите раснеа во него, не се чувствувааше најдобро. Наеднаш извика пред сите дека тој треба да е горе, во салата. Се расправаше со неговите колеги, го проколнуваше шефот да го пушти горе. Апсурдноста на неговото барање им беше јасна на сите, но никој не знаеше што се случува со Јосиф, инаку стабилен и сериозен човек кој еве како мало дете трчааше од една до друга страна. Првите звуци на оркестарот ги пречекаа неподготвени. Сите се стрчаа кон своите места оставајќи го Јосиф сам, гледајќи нагоре низ сцената како да може да види низ штиците. Како опиеен стоеше и гледаше нагоре, ја препозна Кавалерија русикана. По две децении се врати на својата љубов која ја изневери, ја дочека во нејзиниот подрум, собирајќи ги каблите и влечејќи опрема од сцената. Не можеше да издржи и излезе надвор. Звуците сè уште одсвонуваа во неговата глава, задираа во неговите спомени. Во неговите дамнешни надежи и желби. Безброј слики му минуваа низ главата, слики кои бликаа со страст, љубов и младешка енергија. Неговите остарени и груби раце не можеа да ги задржат солзите кои навреа. Ниту еден од малкумината минувачи не можеше да разбере што ја јадеше неговата душа. Ниту еден не можеше да знае што ја гори душата на овој средовечен човек. Плачеше бесконечно додека не пресуши.

:79:

Застана и погледна (со тој празен, празен поглед), околу него се беа насобрале неколкумина, можеби прашуваа нешто. Да му помогнат? Дали некој може да му го врати животот? Не можат, не можам ни јас, ни вие...

БЕЛЕШКИТЕ НА НЕСУДЕНИОТ ПРАВНИК

:80:

Пред некое време примив правен совет од Фичо, комшија социјалец, во претодниот живот бил вработен во „Водовод“. Не ми беше важен толку советот, не ми беше понижувачки обидот на оваа сирота душа да се надвие над некого и да му попува. Но не смееше да ми задира во она во што сум најдобар, прв шампион. Но ме иритираше и нервираше смеењето и крескањето на црниот облак кој веќе подолго време ми врнеше несреќи, неретко и грмотевици. Ајде да раскажам прво нешто и за црниот облак, па потоа да ги соединам овие две приказни.

Црниот облак, таа несреќа веќе неколку години е со мене, мој верен придружник, компањон во вистинска смисла на зборот. Постојано е со мене, односно над мене, никогаш, ниту еднаш за севе ова време не ме напушти, посебно во некои реткосветли моменти кога можам да намирисам пристојност и малку човечност. Тогаш на сите своја разгласува, еве тука сум, подобро истави се, да не ти напакостам, да не те сотријам, што ме заборава? Не, мој драг губитнику, јас не дозволувам да прејдеш кај нормалните, сакаш бело облаче? Ти ќе скапуваш, очаен си, прекрасен, ти кој најдобро знаеш што е среќа, радост, ќе гниеш во темнината на човековата несреќа, знам дека сакаш да те прегрне топлата пријатна пазува на љубовта, но единстве-

но може да те прегрнат двете пазуви на дебелиот задник со арома на твојата смрдливата судбина. Фичо пак, кој имаше далеку поголем облак од мојот, иако не толку лут, со неговата смешна арогантност, ретко имаше проблеми, освен неизбежните егзистенцијални, поврзани со преживувањето. Тој дури и им се допаѓаше на оние над кои се обидувааше да го воспостави својот беден авторитет, тие се смешкаа, тој освојуваше некои невидливи за другите, но за него да, поданици, вработени, војници, па дури и гласачи. И не би се занимавал, со неговиот умоболан карактер дококу и јас не дојдов на дневен ред во неговата шизофрeна агенда.

Седевме на заедничката тераса, гледавме фудбал, конечно на близнаците долу им се посреќи да украдат телевизор. Не им дозволивме да го чуваат дома, од ненадеен претрес. Седевме, гледавме, пцуевме и пиевме, одлична вечер. Сето време додека траеше натпреварот, покрај досадниот коментар на спортскиот новинар моравме да ја слушаме и плиткоста на Фичо и неговите излети и обиди да ни ја долови од друг и поблизок агол убавината на оваа игра. Единствените мунути задоволство кои и ги имав неделава, континуирано ги убиваше со додавање незрели коментари. Часовникот на моето трпение беше околу пет до дванаесет кога Фичо, кој го допиваше шестото пиво застана меѓу мене и телевизорот. Неговата опсервативна мисла очигледно беше одамна замостена инаку секако ќе го приметеше безмалку убиствениот мој поглед. Дури и другите кои седеа до нас почувствуваа дека саатот на Фичо многу брзо отчукува, па и тие почнаа нешто да стенкаат, да мрчварат околу очигледната негова сегашна и моја идна непресметливост и неправилно расудување.

Расправјата беше во полн ек, двајца стоеја крај Фичо, еден зад мене, а јас молчев. Во тој момент Фичо застана

:81:

пред двајцата кои го држеа и ме посветува да си најдам адвокат затоа што тој ќе ме тужел за навреда и клевета. Тенџерето на капакот почна силно да пишти и јас громогласно, силно гестикуирајќи побарав пауза од петнаесет минути додека да се снабдиме со потребните законски материјали и пиво, јас тргнав по првото, а едниот од близнаците по второто. По паузата јасно им ги претставив одломките кои се однесуваа на посочениот наводен деликт по што се разви бурна расправа по фактите. Сè течеше добро, пивото најмазно од сè, кога Фичо стана и незадоволен од вака поставената фактичка состојба, ги презема вообичаените дејствија што му стоеја на располагање и наместо да се жали преку редовните и вонредните правни лекови, тој излезе од процедурата и направи преседан. Тој како што веќе реков не ја прифати вака поставената фактичка состојба поради најбанален факт - недоволна стручна спрема на противникот, Т.Е. мене, по што беше направен преседанот односно прифатена таквата констатација и ми беше сугерирано да ја прифатам и јас. Јасно е дека удри(ја) по мене со најсилното оружје, по интимната болка што ме разоруваше секојпат кога ќе беше спомнато дека не успеав да добијам диплома и да го завршам правото. Секојпат се сведувааше на тоа. Но овојпат не можев да преминам преку тоа, не кога на спротивната клупа беше една пропадната бедотија од човек. Она што се случи подоцна, многу добро знам дека е така, се нарекува дејствие во миг, и не сум целосно, туку делумно одговорен. Не сум одговорен ниту за подметнување, ниту за изгорениците од втор и трет степен.

Црниот облак се смееше, се смееше како никогаш дотогаш, се смееше со часови без прекин, додека ме приведуваа, за време на испрашувањето беше до истражната судијка(моја колешка), кога зборував со адвокатот по

службена должност(истотака мој колега, но послаб од мене) кај службеното возило... Неколку часа се смееше и врескаше, па се навикнав. Потоа еднаш престана, го снема. Исчезна. Потоа заврна ...

НЕПРДЛИВИ, А СМРДЛИВИ

Во една измислена пост-социјалистичка земја каде интелектуалците не прдат и каде што обилно се пие ракија.

:84:

- Сончевите зраци се прелеваа врз цвеќињата во разни бои. Покрај потокот кој жубореше, црцореа птиците. Жабите кре-каа крај реката, и се - Виктор беше прекинат.

- Добро, доста е, престани - Професорот тивко, но со голема притаена агресивност го прекина својот студент. - Како прво, ова е веќе излитен и пред сè досаден почеток на една творба, а како второ одлучи се дали е поток или река. – Се сврте кон останатите:

- Треба да еволуирате, сами да пронаоѓате нови изрази, да се борите против литерарната стереотипност. Ако сака-те да станете успешни писатели или поети не треба да се радувате кога ќе ве прочитаат рецензентите или критича-рите, тоа им е работа. Кога ќе ве прочитаат другарите, ком-шиите, продавачите во најблиската продавница, тогаш сте ја постигнале целта. Ако ве прочитаат и родителите вие сте на тронот. Ајде следниот! - Професорот се сврте кон Јулија

- Долгиот орган на Ариго се маваше таму-ваму. Ели се навлажни, со цела своја страст што ја чувствуваше и продолжи по...

- Во ред. Но би било интересно доколку му е краток, а дебел, не мора секојпат да му е долг, без разлика на ваши-те желби - Ели се вцрви - А каде е рекламата за кондоми. Не заборавајте драги студенти, ова е курс за креативно пи-шување, а не за деветнаесетвековен реализам. - Професо-рот се сврте и се наведна со задникот свртен накај класот. Наеднаш испушти долг гласен гас. Збунетите ученици се гледаа втренчено.

- Размислете околу ова, нека ви биде инспирација. И патем зошто во ниеден ваш роман не прдат. - Со ова завр-ши уште еден час кај ексцентричниот професор Долин.

Излезе надвор на веќе попладневното сонце и се упати кон кафетеријата на крајот на улицата. Во кафетеријата се пиеше сè освен кафе. Влезе и ја спушти шапката на последната маса во десниот агол. Му се допаѓаше малку позатемнета атмосфера. Сам со дуплиот шток размислу-ваше што понатаму. Оваа негова реактивација која ја при-фати со драго срце веќе му досадуваше. Не можеше да ги наведе неговите ученици кон сржта на неговото учење. По отварањето на оваа едногодишна школа за креативно пишување тој требаше да ги научи неговите ученици на начинот на правење пари од пишување. Американскиот начин. Според него круна на пишувањето не е Пулицеро-вата награда, или пак Букеровата, туку откупените права од некоја холивудска продукција. За издавање роман не е најважен рецензентот или лекторот туку менаџерот и маркетиншкиот соработник. Така ги учеше неговите сту-денти. Комерцијализирањето на литературата овде одеше многу потешко. Веројатно ќе ја напушти работата и ќе се пресели во некоја друга источноевропска земја. А толку страсти може да се распламтат и толку табу теми да се от-ворат во оваа конзервативна средина. Многу добро знае-ше дека контроверзијата и тоа како се продава.

:85:

Вратата на кафетеријата се отвори и внатре влезе постар, елегантно облечен човек. Со проседа коса, со мала црна брадичка, веднаш се упати кон Долин. Веројатно знаеше дека е таму.

- Добар ден почитуван господине Долин. - Му рече на лош англиски јазик.

- Не сум јас почитуван, но седнете. - Му одговори Долин со мала насмевка.

- За кратко сум, ќе ме извините. - Се сврте кон шанкот - Келнер една жолта.

- Овде сум да ви предложам нешто. Вие како претставник на Американската литература и култура и како ценет гостин во нашата земја ги уживавте сите пријатности на нашето гостопримство.

Уживавте? О не не пак, си помисли Долин. Како лепешка сум за овие патетични домашни интелектуалци. Веројатно повторно ќе ме прогонуваат. Секаде е исто.

- Но вие не смеете вака да се однесувате и во ваква мера да ни враќате по сè што сме сториле за вас.

- Извинете, но вие уште на почетокот знаевте дека јас сум претставник и промотер на еден поинаков стил на...

- Вие сте го посрамотиле мојот внук на вашето предавање. А тој толку се трудеше. Дури и јас му помагав со опистите и ликовите.

- О зар вие не сте писател? Па јас сум сосема збунет, извинете, не знаев. Јас помислив дека сте од оние што ми го пратија дописот во кој ме обвинувавте за кич...

- Писател сум како не сум. Лектор, преведувач, критичар, есеист, рецензент, стручен соработник, затоа ви вела дека вие не можете туку така да навредувате нечие дело на кое и јас сум помогнал. И точно е и јас сум потпишан на

дописот, но така ми налага статусот, ништо лично. Ќе ве молам да бидете пољубезни со внук ми, еве, го подготвува своето прво дело, не треба вака да влијаате на неговиот морал. Се надевам дека во иднина подобро ќе се разбираме и дека ова ќе биде само една помината бенка во однос на нашето идно пријателство. - Ја допи ракијата и излезе без да плати.

Лектор, преведувач, крити..? Долин донесе одлука. Ќе остане. Ова е плодна почва. Ќе прави пари, па макар и сам да им ги пишува книгите на студентите.

ПОСЛЕДНАТА ЦИГАРА

:88:

Ја гасам последната цигара и се сеќавам... Седевме пред киното, бившото кино, а сега пригодна сала во која повремено се одржуваа манифестациите на Црвениот крст. Знаевме дека е неверојатна можноста да намине некој и да нè фати, ова место беше безмалку напуштено. Вико запали прв и ја подаде накај нас. И покрај очекувањата никој не се закашља, сите долго вовлековме по инструкциите што ги имавме примено. Првата цигара што ја испушивме. Сите имавме по петнаесет години, сите возбудени и уплашени и истовремено сигурни во она што го правиме.

Сега седам на истото ова место, магично и полно со спомени и патем сè уште затворено. Во утринските часови, слободен од секакви обврски и проблеми, седев овде и се сеќавав на првата цигара. Оттогаш поминаа осум години, секако не премногу, но добар период преполн со никотински труења во малите студентски собички, во доцните вечерни часови заедно со преполните филдани кафе. Или во партнерство со трилитарските туби некаква мешавина на која стоеше етикета која нè убедуваше дека внатре има вино. Или во утринските часови пред кабинетите на професорите веднаш по првиот ѓеврек бесконечно чекајќи испитот да почне. Сега кога размислувам за цигарата, сфаќам дека ниту еден добар спомен не ме врзува за неа. Сека-

ко дека беше пригодно на летната врелина да се припали цигара, заедно со буз студената кригла, но криглата беше добра и без неа, нејзината убавина и свежина не беше диктирана од лесното вдишување и издишување на тутунот. Пушам уште од „последната цигара“ и веќе се гадам од неа решен уште повеќе да прекратам со неа сега, веднаш, но сепак си велама ќе ја допушам до крај, за крај.

Бесконечно долго трае оваа цигара, ја гледам како невинно испушта чад едноставно постоејќи, разливајќи се во воздухот, стопувајќи се со чистиот воздух, играјќи со сончевите зраци... Се сеќавам дека отприлика така е опишувана цигарата кај големите писатели. И се трудам да се сетам на некој опис на црнилата во градите, на таа темнина која освојува сè пред себе. Не можам да се сеќавам... Сè уште тлее, доаѓа до крајот, уште малку ќе згасне засекогаш од мојот живот.

:89:

Сè уште има време да се присетам на неколку нејзини светли страни. Да, се сеќавам на страста кај некои луѓе, можеби сè уште ги има, сигурно ги има. Звучам патетично, но тоа сепак беше „тоа време“, времето и пред мене. Кога по макотрпна работа, ќе дојдеа, ќе седнеа да ручаат. По ручекот, (пред ѓезвето, со кафето кое испаруваше и јакиот мирис кој се ширел низ собата) полека полека ќе се фатеа за работа. Ќе го извадеа ќесето и во една мала хартија ставаа тутун. Беше милина да ги гледа човек, посебно оние кои тоа го работеа со една рака. Вешто, прецизно. Ќе ја лизнеа хартијата и ќе ја свиткаа цигарата. Ритуалот (да, да, тоа беше ритуал) беше готов. Ќе припаilea... Или пак оние воздржани господа ќе излезеа вечерта на прошетка, облечени во најнови костуми и кошули, ќе прошетат по чаршијата, еднаш двапати и ќе се сместат во нечиј двор. Таму седејќи на масите пред бокалите со вино, ќе ги продолжеа разговорите полека вадејќи ги лулињата. Почнуваше да се шири мирисот на тутунот, а нивните очи по мал-

ку солзеа од првиот чад кој го одбиваа. Само малку чад во текот на целиот ден. На отворено... Или пак отменоста на оние кои не само што ги пушеа, туку со вистинска става и гордост ги држеа пурите. Префинетоста на нивните движења со цигарата, мирисливоста која се ширеше околу нив. Вистински уживатели на финиот тутун.

Догорува. Се чувствува жестината на жарчето, слична на жестината на оние кои пушат без престан, без ред и редослед. Пушат без оглед, без контекст. Секогаш и секаде, без никаква умереност, без никакво уживање. Насилно, насилно е тоа што го гледам денес. Се силува некогашниот древен ритуал на мирот. Се гушине во сопствената потреба, која станува сè понепотребна. Не, ова е крајот!

Мојата пета силно згазна врз малата светлина и згасна. За навек.

:90:

И ЗА КРАЈ ЕДНА БАЈКА

И чадот од цигарите кој ползеше по сидовите, качувајќи се горе долу, вртејќи и кружејќи околу просторијата немаше повеќе каде да оди. Очите печеа, сè почесто се слушаше кашлање. Неколкумина побараа вода, на вработениот му прекурчи од полнење и почна нешто да негодува. По неколку пцовки и доста интересни изрази, вода можеа да побараат само оние похрабрите, оние кои сите ги познаваа. Тогаш се отвори вратата. оние најнестрпливи димни честички кои се наоѓаа најблизу јурнаа надвор. Влегоа неколку несреќни кислородни атоми. Наскоро ќе бидат проголтани од сивите змејови, ќе бидат издишани низ никотински празнини, ох, колку несреќна судбина имаа тие малечките.

Не знаев дали погорните мисли ми доаѓаа од недостигот на свеж воздух или од замаеноста на мојот ум со секакви достоинствени сужеа, макар и басни. Хорор басни.

Однекаде влезе Кинезот, ниско и дебело типче со округли очи, на сè личеше освен на Кинез. Затоа и така го викаа.

- Ела надвор!
- Шо е бе Кинез?
- Те чекаат, оди.

:91:

Знаев дека ќе дојде и овој ден, беше 27 декември, краен рок, а сигурен сум дека немаа слушнато за „новодогишна милостина“. Излегов надвор, до вратата стоеја Бале, Виктор и Јасика. Шо ѝ требаше и на неа да застане со нив, сега ќе добиеја сила.

- Кај си бе Варски? - Некако женствено, нежно ме праша Виктор, да видиш да не веруваш.

- Тука.

- И на Интернет ми одиш, а не си враќаш дугот, а? - се вмеша и Бале палејќи цигара, да го отрови да го ебам.

- Не бе, се пишав. - Одговорив. Гледав, гледав... секаде гледав, лево десно, си викав белки нема да помине некој познат, да ме опезат.

- Аха, како кај нас а? Ако се заглавува, знаеме ние шо е тежок живот, ама знаеш, крај година е. Попис праиме -се закикотија двајцата. Ме нервираше ова лицемерие, чекав побрзо да завршат. Си велам да си одат, па да одам да го скршам Кинезот, да му ги ебам тие кодошките уши...

- Шо, не ти е смешно, а? - Бале.

- Смешно ми е бе. Се смеам во себе.

- Шо то, на вибрации да не си? Враќај парите. Абе враќај парите бе копук. - Бале глумеше македонски народни приказни, можеби и не глумеше - оти ќе ти се качам некоја вечер бе, еј. Коа ќе ти го бапнам има гнојот од забот да ти излезе бе еј, ме слушаш ли? - Миротворецот Виктор слушаше и се смееше.

Ми засвони телефонот, се јавив, учтиво ме почекаа да завршам, уште поучтиво ми ја врачја сим-картичката се поздравивме и си отидоа.

Така олеснет си тргнав накај собата и си спомнував на сите писатели кои ги тепале и ги гњавеле. Уелбек, јас, Уелбек и уше некој имаше. Веројатно и другите ги малтретирале ама срам им е да признаат.

Помина Кинезот од некаде и му залепив една клоца, дури во петата ме фркна.

Влегов во собата, на масата имаше писменце од циме-рот.

Варски, ѝ ги зеде боновиите и ги ѝпрогаде, мораше, немав за ѝај. А и така ми должиш. Помини си убаво за Нова година.

Не му се лутев, јас не бев алчен за пари како целиот друг заебан свет. Само сакав Лап-топ и бесплатен (или платен) интернет и ништо друго. И ништо друго. И ништо друго-oooooooo!!!

Излегов надвор, седнав на клупичките и почнав да читам весник, да ги помине жештината. Дојде Зомби со четири лименки. Зомби, највеселиот човек на планетава. Пиеше пиво во лето и зима, ден и ноќ, пред и по јадење, Отворивме две лименки, пиевме од ладните пива, надвор беше не знам, минус дваесет мислам и ме убеди да одиме кај него.

Тропавме некои безвезе муабети, тој почна нешто за коли, а јас појма немав за коли, возев чат пат ама не знаев шо е диза, а шо карбуратор, иако убаво звучеше. Бев на средина на втората лименка, кога ми рече:

- Сакаш да се збогатиме?

- Не бе, сакам да сум дупен, па пуштен, шо прашање ќе ти беше ова.

- Озбиљно бе?

Го образложи неговиот план, го отерав у курац и тргнав накај постројката. Требаше да одам да се сретнам со Иво-на, требаше да ми среди за хонорарот, ми текна, немаше кај да ми се јави.

По пат го сретнав Бале, чекаше автобус. Зедев една од шипките што стоеја крај трафиката, се залетав и го лупнав

позади. Му ја промашив главата, мала глава имаше и ми се сврте. Јас бегав со шипката тој празен трчаше накај мене. Циркус. Тоа си го замислував додека ја гледав неговата мала глава. Сепак си велев дека некојпат ќе го направам тоа и нема да ја промашам, не, нема.

Стигна приватен, влегов позади, ме исфрлија и тргнав пеш.

Одев, талкав по трговски, гледав Лап-топи (неговото величество Лап-топот, намерно го пишувам со голема буква, оф кога би имал еден). Влегов во врецето, ги читав невообичаено креативните пораки, испишани со црвено, сино, црно... Додека чврчорев ми дојде идеја да се олеснам, кај ќе барам после... Извадив од паломите и го избришав оклопот на шолјата.

:94:

Тогаш, точно над казанчето пред мене се створи волшебен чад, од кој излезе еден прозирен дечко со намрштена фаца, со црвена маарама околу главата, во бело плава руба од половината надолу.

- Повели мој господару - извика, гласот како да доаѓаше од некој длабок бунар, со ехо. Го гледав некое време, се закопчав

- А бе не ти е ладно? - го прашав, знаев дека не трипувам, не користев дроги и слични гомна, на Ацо пивата беа запечатени.

- Не.

- Добро. Колку желби имам на располагање?

- Една.

- Де бе? Нели три беа. Шо една шо попрво.

- Дечко знаеш ли колку луѓе серат на овој капак?

- И на сите им исполнуваш желби?

- Не, само на оние кои ќе го забришат, ти си прв оваа година.

- Е па годината ќе заврши, ваљда може..

- Не жалам, ако не го искористиме буџетот се префрла во идната година.

Гледав дека се брза, сигурно ладно му беше иако не сакаше да признае и си побарав лап-топ. Бап, наеднаш тој се изгуби, чад насекаде, а јас не кашлав, и кога се расчисти пред мене, поставен на шољата имаше гланц нов лап-топ. Не проверив дали има лиценциран Windows, и кои програми ги има. Тргнав дома, трчав, итав, низ коли и автобуси, кон домот, кон домот...

Ме разбуди тропане на вратата. Ги слушнав гласовите на Бале и Виктор. Сè било сон, види бе заебана работа, шо убаво ќе беше. Спиев облечен, излегов на тераса, скокнав долу(живеев на први) и трк накај трговски. Се симнав долу, влегов во врецето. Триев, триев, триев... Попусто...

:95:

6: PERPETUUM MOBILE

ОД ПРВ РЕД.

Го стави шеширот на глава, го подигна весникот од втората скала и излезе на улицата. Помина од другата страна, застапа и се загледа во големиот часовник над катедралата.

Зад големите стрелки мајсторот го надгледуваше механизмот што создаваше проблеми минатиот ден. Ја изведи цигарата од устата и така неизгасната ја фрли низ отворот. Се спушташе надолу разгорувајќи се и падна на тротоарот каде што сосема изгасна.

Помина градскиот служител кој ги чистеше улиците и ја шутна кон пластичната корпа што ја држеше во другата рака.

Еден фотограф го сликаше додека ги метеше улиците. Си отиде дома и во малата работилница ја извади фотографијата. Беше одлична и бојата и сенката. Можеби малку послаб беше контрастот.

Уредникот одлучи да ја вметне фотографијата на предната страница со наслов „ТРОТОАРИТЕ СЕ РАСПУКАНИ, ГРАДСКИТЕ ВЛАСТИ НЕ ГИ ЗАБЕЛЕЖУВААТ“.

Силен мирис се рашири внатре. Цигарата го освежи, му ја разбистри дремката додека го возеше мини - комбето. Застапа на следната улица и ја уфрли кутијата во едно поголемо сандаче, специјално правено за таа намена.

:99:

Детето брзо го изведи велосипедот од гаражата, веќе доцнеше. Силно потегна на педалите и почна да ги расфрла весниците долж улицата.

Го стави шеширот на глава, го подигна весникот од втората скала и излезе на улицата. Помина од другата страна, застана и се загледа во големиот часовник над катедралата

:100:

ОД ВТОР РЕД

Врз скалите, дрвените скали, полураспаднати од влагата, се влечеше една стара извалкана крпа. Целата искината, раздерена на повеќе места се тркалеше горе долу, во рацете на слугинката. Силно се тресеа тие предвреме остарени и испукани дланки, обележани што од водата што од нечистотијата, што ги корнеше ткивата на некогаш нежната кожа. Без никаква мисла во главата, без никаква идеја или намера, крпата продолжуваше да ги следи моторизираниите раце на слугинката. Скала по скала, сè до целта без цел. Крајот овде беше почеток, почетокот еден дел од крајот. И сè така до најгорната скала, тој почеток на огромната од дрво прекриена соба. Само неколку стапки, пред малата софа и пред масичката. Останатото беше тврда даска, со тенки процепи една од друга, кои беа силно ковани, но сепак пропустливи.

:101:

Нова, овојпат слабо навлажнета крпа имаше свои моменти. Една по една во должина, без запирање поради сушноста на тврдото буково дрво. Махагонот беше вертикален, крај малата витрина и малите триножни столчиња. Подот беше завршен по поминати два часа над него. Стругајќи му ја нечистотијата, влечејќи ја танката прекривка од прав и мувла, слугинката се подигна, со рацете на половините. Без да одмори, без да земе здив, продолжи кон малите прозорчиња, овој пат со мала, скоро сува крпа.

Веднаш до прозорчињата беше креветот. Под креветот мирисаше на свинска сланина свежо готвена, влагата од под дрвениот под задираше во мирисот, како и мувлосаната стара постелина која не се гледаше под креветот, но ја чувствуваше. Народните шари беа извезени на постелината, стари ѓумчиња и ѓезвиња, светилката на газа беше на сидот, забесена заедно со чак-макот (алатка за палење цигари).

Додека да се сврти две мали чаши налик на епруветки беа на масата. Зад неа стоеше слугата, кој само што беше завршил надвор со сеното. Како и ракијата. Собата беше мала и зачадена од штотуку запаленото шпоре, на кое тивко свиреше лончето со чај. Пивнаа по едно мало чоканче ракија и седнаа да се одморат, сами во самотијата и во тишината на која беа навикнати. Сами живееја веќе осум години, со повремени гостини, без постојани подстанари. Секој ден го минуваа чистејќи, работејќи. И никој не доаѓаше. Нивниот дом беше чист, дворот беше среден, кујната беше готова. За денес. До утре...

Г: АРТ БОНУС

ЉУБОВНО КРЕШЕНДО

Отсечна и силно изразена тишина го пресече бурниот аплауз и ја обви салата со пресилено очекување. Жедта на публиката беше повеќе од нормална, нивната возбуда со самиот престој овде ја подгреваше температурата. Достоинственото држење на ценетите гости одеше по танка линија, на самата граница. Пригушени извици на восхит и разгорачени очи го одликуваа овој необичен настан. Еден од најголемите уметници на денешницата, Големиот Артуро по прв пат беше овде во големата кралска сала. Се поклони. Во препознатлив став ги очекуваше првите звуци на пијаното.

:105:

Притисокот врз него, оној силен дамнешен непријател беше се послаб, поминорен се губеше.. Огромната енергија составена од волја и искуството го понесе и ја разбиситникавата трема. Започна. Првите звуци од пијаното, тивки но остри ја разбија жедната тишина и се развиореа низ големата сала. А горе, во малата лока, во затемнето алова атмосфера еден пар будно го следеше почетокот на концертот. Волшебната моцартова **Cosi fan tute** ја пороси темната патека по која ќе оди незаузданата страст на средовечниот пар. Моцарт беше и повеќе од доволен за да ја подигне атмосферата, нивните срца заиграа. Дамата го чекаше господинот, го имаа задржано центлменскиот

однос и правилата на љубовната игра. На љубовта која се буди секојпат кога беше неочекувано. Неговите прсти трепереа, енергичен бран проструи низ неговите вени, се до неговата машкост. Беше спремен, беше алчен чекаше момент. Крајот на моцартовото дело не го намали интензитетот на љубовниот нагон кој ја параше атмосферата од аплауз, тишина и нов почеток. Чекаа. Чекаа и ја тестираа својата издржливост. Добро владеа со убавината на одложувањето.

Некаде кон средината на вчерашната концертна програма, дојде моментот. Малку поинтензивната **La promessa** од Росини го придвижи тркалото на кое влијаеше и самата Венера. Дојде мигот на највисокиот набој на страст, после овој миг или ќе се препуштеше на сласта или ќе согореше. Во тој мрачен час, во темната лежа сенката се надви над витоста на женската силуета, и како Влад врз Мина се впушти кон нејзиниот врат, нежен а груб и толку сладок. Само нема воздишка излезе од устата на дамата, и со затворени очи уживаше во очекувањето. Господинот растегајќи ја вратоврската се спушти подолу, кон градите, како младенче заслепено и ориентирано само кон набрекнатата брадавица. Продолжи кон венериниот триаголник, кон тој храм на задоволството. Острите јазични зафати соодветствуваа со крајните нотни варијации. Крајот на Росини беше само момент, долга пауза за воздух, за да ја земе разголената дама остро, на земјата, во совршена хармонија со силното и нападно темпо на **La mia letizia infondere**, па потоа да се опушти со опаѓачкиот интензитет веднаш по почетокот. На дното на малата тераса, позлатените остри рабови извиени во неправилни форми го криеја соединетот тело кое водеше љубов. Во бранови, онака како што налагаше ритамот на безвремени чистата музика на Верди. А таа траеше и траеше.

Тивки воздишки ги пропратуваа високите нотни краевии на **O sole mio**, чувството беше вонземско, должината ја темпираа со крајот на концертот, со крајот на **O sole mio**, со најдоброто дело на Капуа. Ритуалот на љубовната игра се приближеше кон крајот. Се тресеа и двајцата, морници им минеа по телото, мускулите се згрчуваа, воздишките не беа повеќе тивки. На крајот, на последната нота и извик, извадени од петна жила, во таа истрошеност на уметникот на сцената, уште еден силен извик, двоен и усогласен се пролеа низ салата и се изгуби во гласовната моќност на пејачот. Љубовното крешчендо го достигна својот зенит. Во врховна екстазичност демонот бликна низ телата на двајцата, еруптирајќи силно. Врела лава се лееше врз црвениот сентилон. Долго по бурниот аплауз се повратија, си дојдоа на себе, зедаа воздух. Нивните срца го попримија нормалниот такт, се усогласија со атмосферата на величествено доживевани моменти кои ги чувствуваше целата сала, но само тие ги доживеаја. Можеби највеличествените во нивниот живот.

ДНЕВНО СОНУВАЊЕ

:108:

Постелнина со слики од зумбул, ливчиња од рози врз неа и голема дамка, темно црвена. Тоа беа елементите на сликата пред која стоеја две постари госпоѓи. Едната зборуваше, другата слушаше, иако двете беа свртени кон сликата. Цената под нив не се гледаше, обемот на госпоѓите, посебно на таа од левата страна не го дозволуваше тоа. Истинг не сакаше да се приближи, не сакаше да го видат. Се сврте кон другата страна, кон шанкот. Застана и порача еден коњак. Додека го чекаше пијалокот размислуваше за наредните чекори. Иако имаше доволно пари, сепак беше несигурен. Оние две дами долго време стоеја пред сликата. Почетната цена не можеше да ја види, невозможни беа оние двете. Испии една голтка која добро го протресе. Испии уште една, колку да ја утопи првата. Крвта му разигра низ телото, му се врати бојата. Шест часа беше овде, во оваа затемнета просторија, без да ги оддели очите од сликата. Сликата ја поставија пред два часа, и оттогаш гледа во неа. Цената ја поставија пред триесеттина минути, но не сакаше да се приближе веднаш. Го испии коњакот и порача уште еден. Сега пиеше полека. Си замислуваше некоја тенка и мазна згодна бринета како му приоѓа овде на шанкот. Порачува коктел, ја заведува...

Не беа необични овие дневни сонувања за него иако беа поретки во последните неколку недели, откако се вработи. Иако беше растрчан по музеи и антикварници, повремено си го дозволуваше ова задоволство. Порача уште еден коњак, и заплови по водите на една канадска река. Студена, како срцето на неговата сакана, кое ќе го стопи подоцна во еден вигвам над кањонот. Под шаторот, само тој и неговата Покахонтас, скриени од звездите. Потоа пред водопадите, во утрата се галеа и милуваа иако таа мирисаше на коњак. Коњ...

После некое време се сврте кон сликата. Беше празна, стоеше само рамката на местото каде што до пред некој момент, до пред стразната љубов во вигвамот стоеше таму. Сега ја нема, ја нема, ја нема...

Но го има сето време на светот за него и неговата љубовна.

:109:

1991 - 2008

:110:

Тргнавме полека. Полека многу бавно речиси и не се забележуваше дека се движиме. Треперевме, срцата силно ни удираа.

Се опуштивме малку. Иако сè уште исплашени и нервозни чекорите ни беа полесни. Крадевме мали растојанија. Но сите бевме свртени со главите назад, подготвени да се стрчнеме назад во секој момент.

Ајде полека, полека, но со ситно брзи чекори. Може да се каже дека веќе почнавме да се движиме.

Сега повремено се свртувавме. И се стресувавме од она што навистина може да го видиме, на секое свртување исполнето со страв и очекување.

Одиме, одиме дури и малку подисправено. Далеку од силно изразено одење, се уште со нестабилни чекори. Стравот играше во нашите очи, прстите се грчеа на секое свртување назад иако ретко се свртувавме.

Опуштено и полека, одиме без да се свртиме. Сепак не издржав. Сакав да се свртам назад, и се свртев. Немаше никој.

Горди и исправени маршираме напред. Напред, напред-ееееед!

За авторот

Гошевски Душко е роден на 11. септември 1983 година во Валандово каде што завршува основно и средно образование.

Моментално е апсолвент на Правниот факултет на универзитетот „Св Кирил и Методи“ во Скопје, каде што паралелно со правните студии се посветува на книжевноста и екологијата.

Во почетокот на 2006 година ги објавува првите раскази на разните книжевни портали и блог страни на интернет а подоцна и во книжевни списанија.

„Писателот Варски и други раскази“ е прво негово дело со кое конкурира на конкурсот за најдобра дебитантска проза НОВИТЕ 2007 во организација на издавачката куќа Темплум и влегува во најтесниот избор за наградата.

Подоцна под лиценцата на **creative commons** книгата бесплатно ја објавува на интернет, со што таа станува трета електронска книга во Македонија достапна на овој начин.

За една недела книгата е симната над 2 000 пати.

Најпосле ја објавува во печатена верзија.

:113: